

Onze engagements voor de duurzame mobiliteit van morgen

Activiteitenverslag 2022

Onderweg.
Naar beter.

Inhoud

1. Algemeen	4	8. Resultaten 2022 en vooruitzichten	24
2. Woord van de CEO en van de Voorzitter	6	De veiligheid	27
3. Governance	8	Strijd tegen agressie	28
Governance van de onderneming	10	Veiligheid op het werk	28
Relaties met de stakeholders	11	Exploitatieveiligheid	29
4. Markante gebeurtenissen 2022	12	Ons aanbod	31
5. Kerncijfers	14	Vervoersplan	32
Financiële kerncijfers	14	Leven in het station	32
Operationele kerncijfers	16	Het volledige spoordomein rookvrij	33
6. Openbaredienstcontract	18	De combinatie van trein en fiets faciliteren	33
Het Openbaredienstcontract van NMBS	19	Onze reizigers	35
Rechten en verplichtingen	19	Stiptheid	37
Prestatie-indicatoren	20	Comfort	38
7. Onze 6 engagementen voor een duurzame mobiliteit	22	Informatie	39
Onze 6 engagementen	22	Verkoopkanalen	39
Financiële middelen om de engagementen na te komen	23	Vrijetijdsverplaatsingen	39
		Onze medewerkers	41
		1.300 nieuwe medewerkers	42
		Stereotypen doorbreken	42
		Veiligheid en welzijn op het werk	44
		Employability	44
		Bezoldigingsbeleid	45
		Pensioenen	45
		Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	47
		MVO-strategie in 10 pijlers	49
		• Autonome toegankelijkheid	50
		• De zachte mobiliteit van onze medewerkers bevorderen	50
		• Diversiteit en inclusie	51
		• Energie	53
		• Afval	56
		• Water	62
		• Duurzaam bouwen	64
		• Bodemverontreiniging	66
		• Duurzaam aankopen	66
		• Concessies	67
		9. Ook in 2022 ...	4
		10. GRI-Index	70

Op de cover:

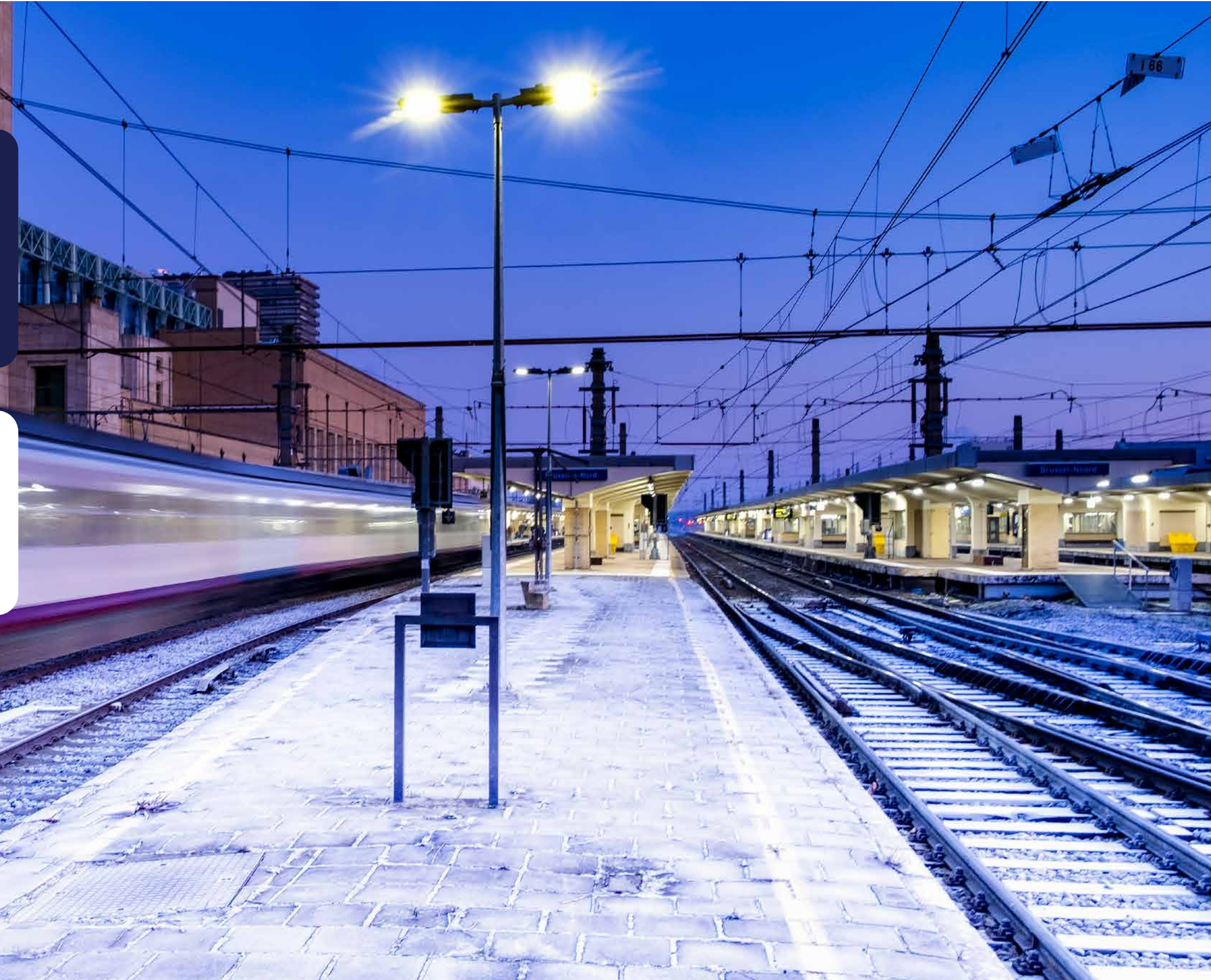
Benjamin, 'incident intervention specialist', houdt toezicht op het treinverkeer in het station, waakt over de veiligheid van de reizigers op de perrons, beantwoordt hun vragen en komt tussenbeide bij incidenten.

1. Algemeen

NMBS, de Belgische operator voor personenvervoer, wil de vanzelfsprekende keuze zijn voor een comfortabele en duurzame mobiliteit in België. Het doel: tevreden klanten die de trein zien als een voor de hand liggende oplossing voor hun mobiliteitsbehoeften. Als grote werkgever in België en belangrijke speler in de mobiliteit blijft NMBS investeren in klantgericht, stipt, veilig en comfortabel vervoer. De teams van NMBS werken elke dag hard om de stations gebruiksvriendelijk en functioneel te maken, de intermodale verbindingen te bevorderen, de treinen te onderhouden en te vernieuwen en de reizigers op een betrouwbare manier naar hun bestemming te brengen. Elke dag opnieuw stellen zij de reiziger centraal.

Dit activiteitenverslag bestrijkt de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. Het betreft de activiteiten van NMBS in België (exclusief haar dochterondernemingen). Dit is het eerste activiteitenverslag dat informatie bevat over de acties die zijn ondernomen in het kader van het duurzaamheidsbeleid.

Dit verslag is opgesteld met verwijzing naar de GRI-standaarden (versie 2021). Het maakt niet het voorwerp uit van een externe controle. Zie GRI-index op blz. 70.

2. Woord van de CEO en van de Voorzitter

Eind 2022 sloot NMBS een Openbaredienstcontract voor 10 jaar met de Belgische staat.

Met dit contract, dat sinds 2008 niet was vernieuwd, beschikt NMBS nu over een kader, concrete doelstellingen en financieringsvooruitzichten op lange termijn.

Bij dit contract hoort ook een ondernemingsplan, waarin de ambities en engagementen van NMBS worden gepreciseerd, en een meerjareninvesteringsplan (2023-2032) van 9,2 miljard euro.

Zoals elk contract omvat het Openbaredienstcontract rechten en plichten.

NMBS wil van haar kant de kwaliteit van haar aanbod en haar diensten verbeteren om tegen 2032 30% meer reizigers aan te trekken en haar productiviteit verbeteren om een van de efficiëntste Europese spoorwegondernemingen te worden.

In ruil daarvoor kent de Staat NMBS voor de komende 10 jaar de opdrachten van openbare dienst toe, met de financiële compensatie die daarmee samenhangt.

Sophie Dutordoir
CEO

Thibaut Georgin
Voorzitter van de Raad van Bestuur

Zo zijn alle elementen aanwezig om van de trein het duurzame, comfortabele, veilige en inclusieve openbaarvervoermiddel bij uitstek te maken.

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door de terugkeer van onze klanten, maar helaas ook door nieuwe crises. Toen de gezondheids crisis afzwakte en het aantal reizigers geleidelijk toenam, ontstond een internationale crisis die geleid heeft tot hogere energieprijzen en opeenvolgende loonindexeringen, met grote gevolgen voor onze onderneming. NMBS is immers een van de grootste elektriciteitsverbruikers in België en telt bijna 17.000 medewerkers die doordrongen zijn van onze opdrachten van openbare dienst, en die bovendien onmisbaar zijn voor de goede werking van de maatschappij.

We wensen u veel plezier bij het lezen van ons activiteitenverslag 2022!

NMBS beschikt nu over een kader, concrete doelstellingen en financieringsvooruitzichten op lange termijn.

3. Governance

EXECUTIVE COMMITTEE

David Carliez
Transport Operations & IT

Koen Kerckaert*
Passenger Transport
& Security

Gerd De Vos
Technics

Patrice Couchard*
Stations & Procurement

Marc Huybrechts
Marketing & Sales

Sophie Dutordoir*
CEO

Renaud Lorand*
Finance, Strategy & Legal

Petra Blanckaert
Human Resources & CEO Office

Jihane Annane
Corporate Communication,
Public Affairs & RER

RAAD VAN BESTUUR EN COMITÉS OP 31 DECEMBER 2022

Thibaut Georgin
Voorzitter van de Raad van Bestuur
Voorzitter van het Benoemings- en Bezoldigingscomité

Sophie Dutordoir
CEO
Lid van het Benoemings- en Bezoldigingscomité
Voorzitster van het GEN-Oriëntatiecomité

Filip Boelaert
Lid van het GEN-Oriëntatiecomité

Arnaud Dewez
Lid van het GEN-Oriëntatiecomité

Martine Durez
Lid van het Auditcomité
Lid van het GEN-Oriëntatiecomité

Déborah Gérardon

Laurence Glautier
Lid van het Auditcomité

Laurent Lévêque
Lid van het Benoemings- en Bezoldigingscomité

Eric Mercenier
Lid van het GEN-Oriëntatiecomité

An Poot
Lid van het Auditcomité

Daan Schalck
Lid van het Benoemings- en Bezoldigingscomité

Dirk Sterckx
Voorzitter van het Auditcomité

Wouter Van Besien
Lid van het GEN-Oriëntatiecomité

Bart Van Camp

* Lid van het directiecomité krachtens de wet van 21/03/1991.

GOVERNANCE VAN DE ONDERNEMING

Corporate Governance is een belangrijke uitdaging en verdient daarom de grootste aandacht; er moet immers worden voldaan aan de meest strikte regels inzake transparantie. Als overheidsbedrijf onderschrijft NMBS volmondig dit streven naar responsabilisering, en naar een doeltreffender beheer en een betere controle van haar activiteiten.

Wat de Corporate Governanceregels betreft, richt NMBS zich naar de referentiecode opgelegd bij koninklijk besluit van 12 mei 2019 (Belgisch Staatsblad van 17 mei 2019), behoudens andersluidende bepalingen van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.

Om haar opdrachten goed te kunnen vervullen, wordt NMBS niet alleen ondersteund door haar Raad van Bestuur, maar ook door drie gespecialiseerde comités, het Auditcomité, het Benoemings- en Bezoldigingscomité en het GEN-oriëntatiecomité, alsook door het Directiecomité en het Executive Committee. Daarnaast zijn er nog een aantal andere overlegcomités of -commissies zoals het Sturingscomité, de nationale Paritaire Commissie en het Strategisch Bedrijfscomité. Tot slot zijn er ook nog de controleorganen zoals de Regeringscommissaris of het College van Commissarissen.

Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de beheersstructuur en de werkingsregels van de beheersorganen wordt verwezen naar het Corporate Governance Charter op de NMBS-website (www.belgiantrain.be/nl/about-sncb/enterprise/governance2/charters-statutes) of naar het jaarverslag opgesteld in toepassing van de artikelen 3.5 en 3.6 van het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen op de NMBS-website (www.belgiantrain.be/nl/about-sncb/enterprise/publications/).

RELATIES MET DE STAKEHOLDERS

NMBS is lid van de werkgeversorganisaties VBO, VOKA, UWE, BECI en van sustainability community The Shift.

Op internationaal niveau is NMBS met name lid van de Community of European Railway and Infrastructure Companies (Gemeenschap van Europese spoorwegen en infrastructuurondernemingen - CER), de Union Internationale des Chemins de fer (Internationale Spoorwegunie - UIC), het Comité international des transports ferroviaires (Internationaal Comité voor het vervoer per spoor - CIT) en Railsponsible.

NMBS onderhoudt een relatie van regelmatige informatie-uitwisseling en dialoog met haar stakeholders. Deze stakeholders kunnen ingedeeld worden in de volgende domeinen:

- Federale en regionale politiek: parlementen, regeringen, ministers ...
- Niet-politiek: RGCT (Raadgevend Comité van de Treinreizigers), TTB (TreinTramBus), Navetteurs.be, Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH), de Ombudsman, Unia ...
- Regionale mobiliteit: coördineren van de samenwerking van NMBS met de Vervoerregio's (Vlaanderen), de 'Bassins de mobilité' (Wallonië), de Plans urbains de Mobilité (PUM - Stedelijke Mobiliteitsplannen - Wallonië), de Gewestelijke Mobiliteitscommissie (Brussel) en NMBS vertegenwoordigen in de verschillende instanties.
- Lokaal: steden en gemeenten.

NMBS gaat de dialoog met de stakeholders aan om haar standpunten toe te lichten en zo de beleidsmakers en wetgevers te helpen bij het wijzigen of opstellen van beleid en wetgeving. Ze bekijkt de opmerkingen, suggesties en ideeën van de stakeholders met de verantwoordelijke personen in de onderneming.

4. Markante gebeurtenissen

Feb. NMBS ontvangt het Diversiteitslabel van Actiris

Feb. Lancering van de campagne 'STOP de agressie tegen personen die ten dienste staan van de reizigers'

Maart Lancering van het gratis ticket 'Help Ukraine'

Maart Lancering van het Duo Ticket

April Nieuwe fietsparking Mechelen-Nekkerspoel in dienst

April Een nieuw station voor Nijvel

Mei Bloedinzameling personeel

Mei Opening van de tentoonstelling 'Royals and Trains' in Train World

Mei Einde van de mondkemperplicht op de trein

Juni Lancering van BikeOnTrain, de online fietsplanner

Sept. bpost installeert pakjesautomaten in 70 bijkomende stations

Sept. Nieuwe ondergrondse fietsenstalling station Leuven

Okt. Charleroi-Zuid wordt Charleroi-Centraal

Okt. 'No Carbon Run' voor Artsen zonder Grenzen

Okt. Nieuwe visuele identiteit en toekenning van een Dauphin in Cannes

Dec. Ondertekening van het Openbaardienstcontract

5. Kerncijfers

FINANCIËLE KERNCIJFERS

Recurrente cash EBITDA vóór compensatie

-142,6 miljoen €

tegenover -401,9 miljoen € in 2021

Specifieke compensatie van de federale overheid

182,2 miljoen €

tegenover 303,8 miljoen € (covid, overstromingen, energieprijzen, inflatie ...)

Recurrente cash EBITDA na compensatie

39,6 miljoen €

tegenover -98,1 miljoen € in 2021

Recurrente cash inkomsten

2.192,0 miljoen €

(exclusief specifieke compensatie van € 182,2 miljoen in 2022) tegenover € 1.806,6 miljoen (exclusief compensatie voor covid en overstromingen van € 303,8 miljoen) in 2021

waarvan

Omzet in het reizigersvervoer

816,4 miljoen €

tegenover 548,1 miljoen € in 2021

Nationaal: 739,9 miljoen €

tegenover 507,3 miljoen € in 2021

Internationaal: 76,5 miljoen €

tegenover 40,8 miljoen € in 2021

Omzet overige activiteiten

258,4 miljoen €

tegenover 267,4 miljoen € in 2021

Exploitatiesubsidies (vóór specifieke compensatie van € 182,2 miljoen)

971,0 miljoen €

tegenover 843,0 miljoen € in 2021 (excl. € 303,8 miljoen compensatie voor covid en overstromingen)

Overige opbrengsten

146,3 miljoen €

tegenover 148,1 miljoen € in 2021

Cash recurrente kosten

-2.334,6 miljoen €

tegenover -2.208,6 miljoen € in 2021

waarvan

Infrastructuurvergoeding

-379,0 miljoen €

tegenover -364,9 miljoen € in 2021

Personeel

-1.202,0 miljoen €

tegenover -1.160,9 miljoen € in 2021

Tractie-energie

-173,1 miljoen €

tegenover -120,9 miljoen € in 2021

Overige kosten

-580,5 miljoen €

tegenover -567,7 miljoen € in 2021

Investerings (fysiek)

alle financieringsbronnen

786,7 miljoen €

tegenover 755,6 miljoen € in 2021

waarvan

Onthaal

182,6 miljoen €

tegenover 187,2 miljoen € in 2021

Rollend materieel

437,3 miljoen €

tegenover 423,5 miljoen € in 2021

Werkplaatsen

60,4 miljoen €

tegenover 48,0 miljoen € in 2021

Gebouwen en overige

21,1 miljoen €

tegenover 14,5 miljoen € in 2021

Process improvement & digitalisering

85,4 miljoen €

tegenover 82,3 miljoen € in 2021

Economische schuld

2.275,2 miljoen €

(excl. specifieke compensatie van € 182,2 miljoen) tegenover € 2.314,1 miljard in 2021 (na compensatie voor covid van € 298,9 miljoen en voor overstromingen van € 4,9 miljoen)

OPERATIONELE KERNCIJFERS

Binnenlandse reizigers

227,4 miljoen

tegenover 171,9 miljoen in 2021

Reizigers-km

9.684

tegenover 6.970 in 2021

Internationale reizigers (verkeer HST Brussel-Frankrijk en IC Nederland [ICBA] - 'langeafstandstreinen' waarvoor NMBS co-vervoerder is in België)

3,9 miljoen

tegenover 1,8 miljoen in 2021

Reizigers die door België reizen, exclusief grensoverschrijdend verkeer (verkeer IC NL, TGV InOui, Thalys, Eurostar, ICE)

13,3 miljoen

tegenover 5,5 miljoen in 2021

Grensoverschrijdend (voor grensoverschrijdend vervoer, cijfer gebaseerd op tellingen in 2021, op de verkoop in 2022)

16,2 miljoen

tegenover 7,1 miljoen in 2021

Treinen per weekdag

3.693

tegenover 3.753 in 2021

Zitplaatsen

352.639

tegenover 347.114 in 2021

Stations

555

zoals in 2021

waarvan

- 97 stations autonoom toegankelijk zijn, tegenover 88 in 2021
- 185 met verhoogde perrons (76 cm), tegenover 174 in 2021

autoparkeerplaatsen

74.866

tegenover 74.671 in 2021

plaatsen voor fietsen

124.117

tegenover 112.709 in 2021

Stiptheid

89.2 %

tegenover 92,6 % in 2021

Treinen uitgerust met het Europese controlesysteem ETCS

80,5 %

tegenover 69 % in 2021

Voltijds equivalenten

16.638

op 31 december 2022

tegenover 16.751 op 31 december 2021

Aanwervingen

1.287

tegenover 1.200 in 2021

waarvan

- 26 % vrouwen
- 26 % jonger dan 26 jaar
- 13 % ouder dan 50 jaar

6. Openbaredienstcontract (PSO: Public Service Obligation)

Op 23 december 2022 heeft de Ministerraad het Openbaredienstcontract van NMBS, het Performantiecontract van Infrabel, evenals de Ondernemingsplannen en de Meerjareninvesteringsplannen van beide ondernemingen voor de periode 2023-2032 goedgekeurd.

Openbaredienstcontract 2023-2032

Het Openbaredienstcontract is een contract tussen de Staat en NMBS dat op 23/12/2022 door de Raad van Bestuur van NMBS en de Ministerraad is goedgekeurd en op 01/01/2023 in werking is getreden.

Het bepaalt:

- de activiteiten die onder de opdracht van openbare dienst vallen;
- de rechten en plichten van elke partij;
- de te bereiken kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen.

Ondernemingsplan 2023-2032

Het Ondernemingsplan, dat eveneens op 23/12/2022 door de Raad van Bestuur van NMBS en de Ministerraad is goedgekeurd, is een industrieel plan.

Het bepaalt:

- de visie & strategie van NMBS;
- de engagementen en doelstellingen die over een periode van 10 jaar moeten worden bereikt;
- de activiteiten die onder de opdracht van openbare dienst vallen;
- de andere activiteiten (buiten de opdracht van openbare dienst);
- de vooruitzichten op het vlak van human resources en financiële middelen.

Meerjareninvesteringsplan 2023-2032

Het Meerjareninvesteringsplan voorziet in de investeringen die nodig zijn om onze doelstellingen te bereiken.

Het vorige Beheerscontract (2008-2012) werd bij opeenvolgende koninklijke besluiten verlengd. Het was bijzonder dringend om een nieuwe overeenkomst voor een periode van 10 jaar te sluiten om de koers en de middelen voor de Belgische spoorwegen voor het volgende decennium vast te leggen.

HET OPENBAREDIENSTCONTRACT VAN NMBS

In het kader van de openstelling van het binnenlands reizigersvervoer per spoor voor concurrentie heeft de regering ervoor gekozen de openbare dienst rechtstreeks aan NMBS te gunnen, zoals de Europese regelgeving het toestaat. De Belgische markt is sinds 12 december 2020 volledig opengesteld voor treindiensten die in 'open access' worden aangeboden, dus zonder overheidsfinanciering.

Het Openbaredienstcontract van NMBS is zowel gebaseerd op een robuust en ambitieus industrieel plan dat uitgaat van de behoeften en eisen van de reizigers, als op een solide investeringsplan, met garanties op financiering door de staat.

De directie en de syndicale organisaties van NMBS en infrastructuurbeheerder Infrabel zijn overeengekomen om respectievelijk het Openbaredienstcontract en het Performantiecontract te laten vergezellen van een sociaal akkoord voor 2023-2024 dat gericht is op aanwerving en tewerkstelling, welzijn op het werk en koopkracht.

RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Zoals elk contract bevat het Openbaredienstcontract rechten en plichten voor beide partijen: zowel voor NMBS als voor de staat.

NMBS wil de kwaliteit van haar aanbod en diensten verbeteren om meer reizigers aan te trekken en onze productiviteit verbeteren.

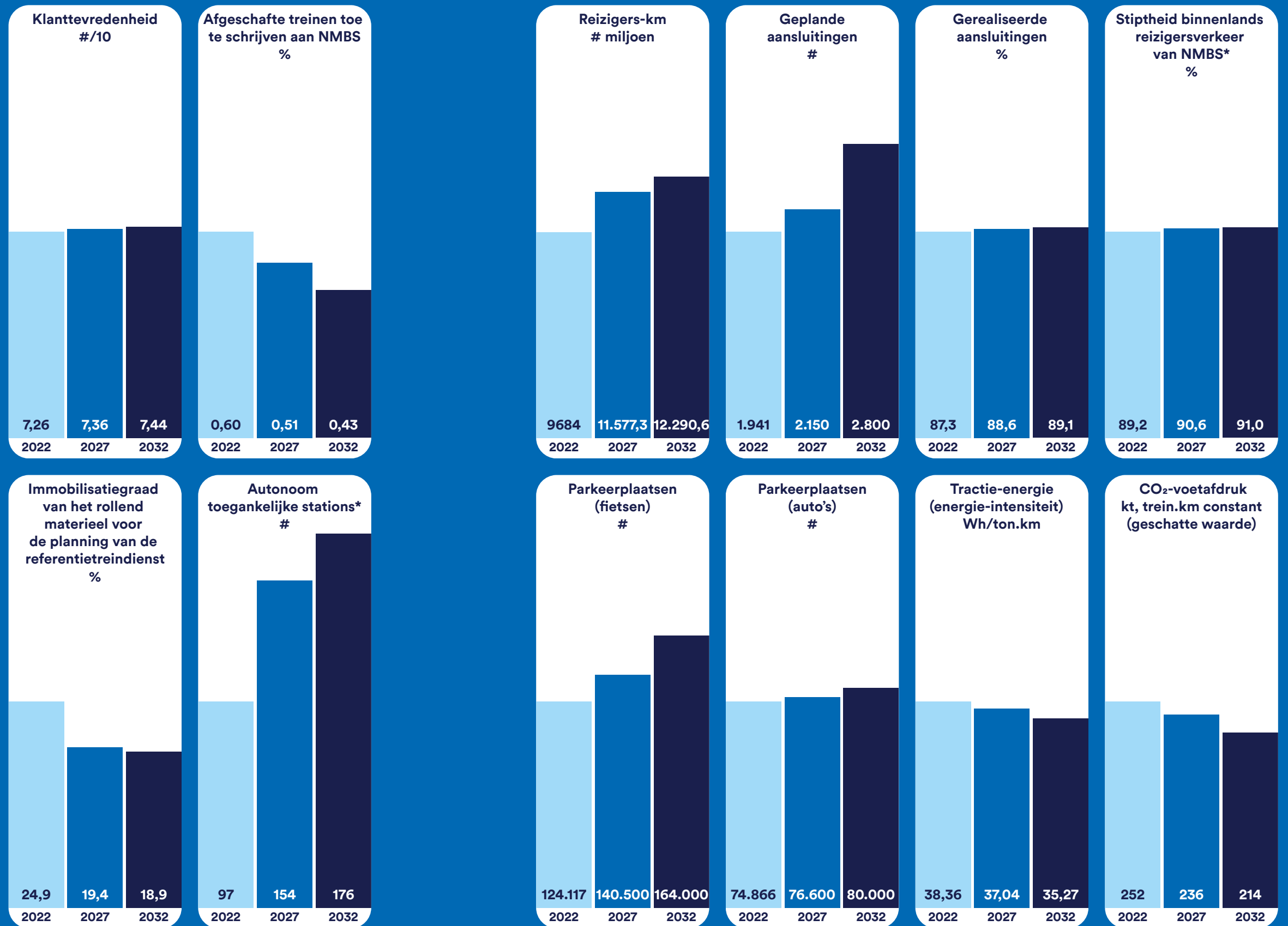
In ruil daarvoor kent de staat ons voor de komende 10 jaar de opdrachten van openbare dienst toe, met een financiële compensatie om deze uit te voeren.

Meer details hierover vind je op www.belgiantrain.be/nl/about-sncb/enterprise/publications

PRESTATIE-INDICATOREN

In het kader van haar Openbaredienstcontract zal NMBS jaarlijks, halverwege de looptijd in 2027 en aan het einde van het contract in 2032 worden geëvalueerd aan de hand van prestatie-indicatoren.

Twaalf prestatie-indicatoren gaan gepaard met een financieel bonus-/malusmechanisme dat gekoppeld is aan de jaarlijkse prestaties van NMBS.

* gemeenschappelijke indicator met infrastructuurbeheerder (Infrabel)

7. Onze 6 engagementen voor een duurzame mobiliteit

Het Openbaredienstcontract wordt vertaald in het Ondernemingsplan, dat onze 6 engagementen bevat.

1. Een gezonde en aangename werkomgeving voor alle collega's

2. De veiligheid van de reizigers en de medewerkers waarborgen

3. Veel meer reizigers aantrekken en het marktaandeel van het spoor als vervoermiddel vergroten

4. De ervaring van onze reizigers voortdurend verbeteren

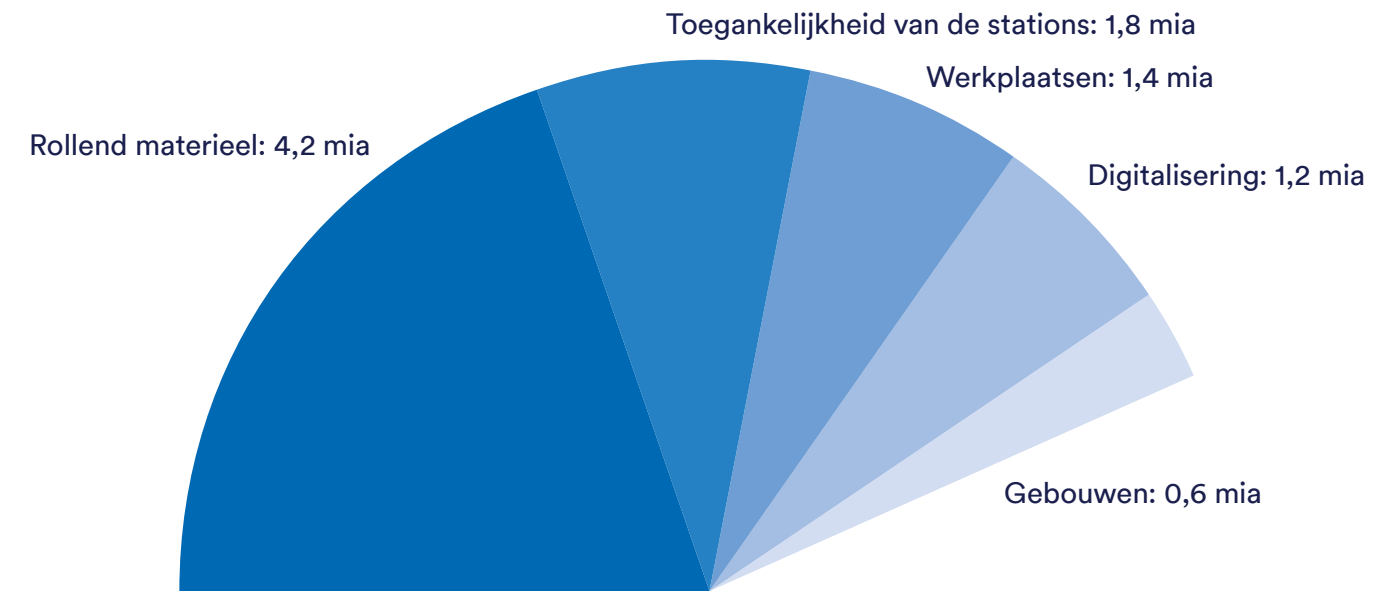
5. Streven naar operationele uitmuntendheid

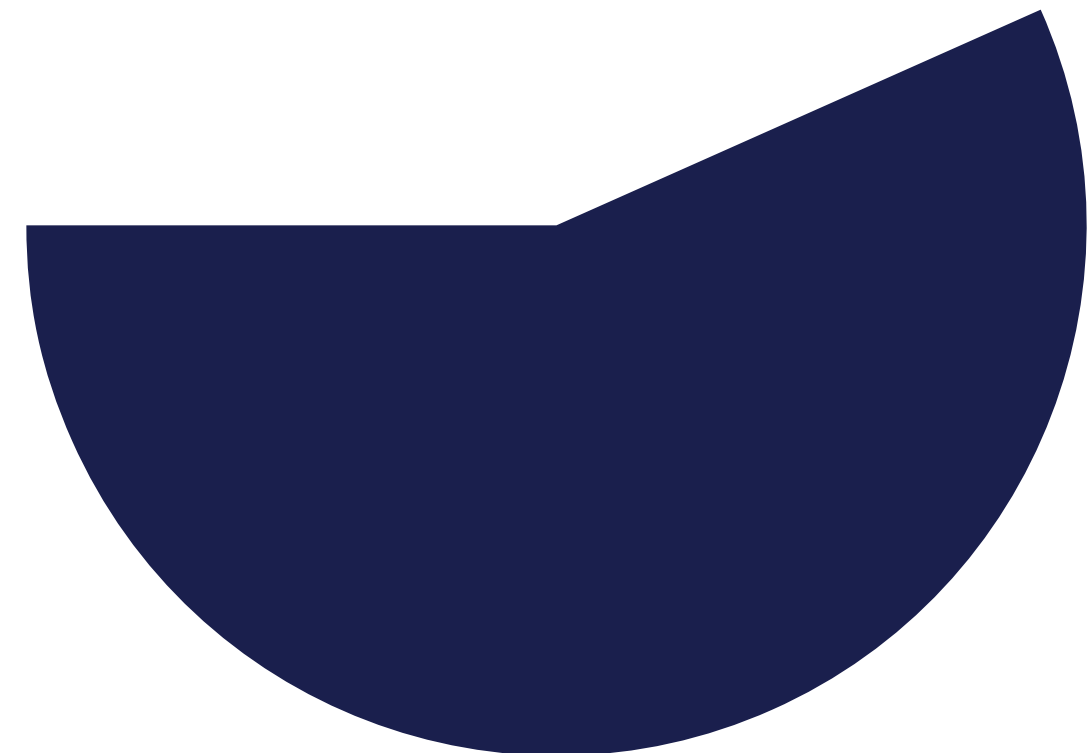
6. Concreet vorm geven aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid

DE STAAT STELT OVER EEN PERIODE VAN 10 JAAR GECUMULEERD 21,2 MILJARD EURO²⁰²³ TER BESCHIKKING OM ONZE ENGAGEMENTEN NA TE KOMEN.

Financieringen ten bedrage van 9,2 miljard euro²⁰²³ voor de investeringen.

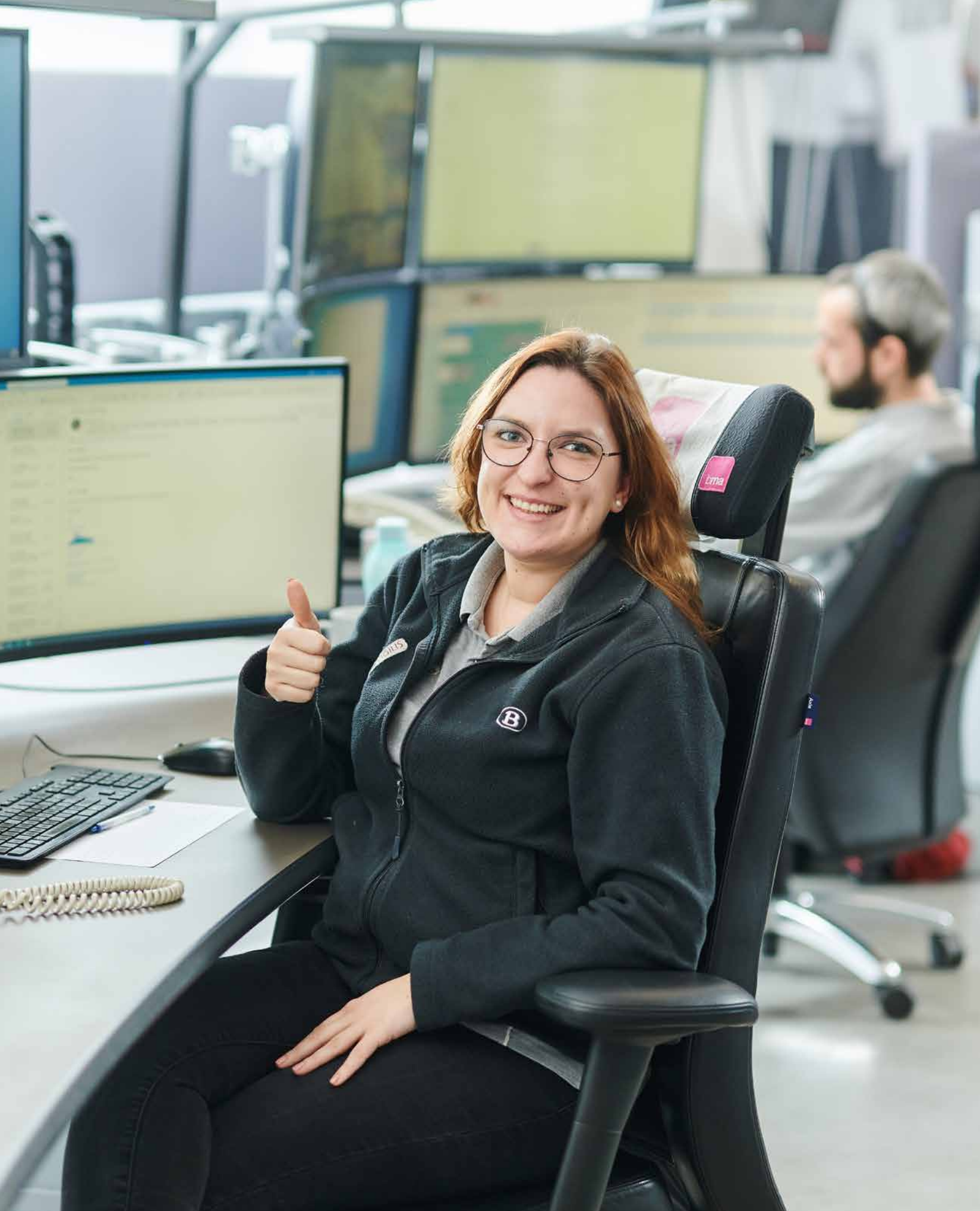

Een exploitatiefinanciering van 12 miljard euro²⁰²³ om de nettokost te dekken van de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst.

8. Resultaten 2022 en vooruitzichten

De veiligheid

NMBS geeft prioriteit aan maximale veiligheid, in de treinen, op de perrons, in de stations, in onze werkplaatsen, zowel voor onze reizigers als voor onze medewerkers.

Dit vertaalt zich onder meer in een professioneel kader van overleg, advies en ondersteuning, in middelen om onze medewerkers op te leiden en uit te rusten, sensibiliseringscampagnes op het vlak van veiligheid, een adequate begeleiding in de analyse en het risicobeheer alsook investeringen in onze infrastructuur en ons rollend materieel.

Het veiligheidsbeleid van NMBS omvat vier dimensies:

- De veiligheid van de spoorwegoperaties;
- De maatschappelijke veiligheid, die erop gericht is de veiligheid en het veiligheidsgevoel van eenieder in onze stations, treinen, gebouwen en andere installaties te versterken;
- De beveiliging van onze installaties, onze systemen en ons rollend materieel;
- De veiligheid op het werk.

Naomi, 'SOC security officer', waakt in het Security Operations Center over de veiligheid van onze reizigers en personeelsleden.

STRIJD TEGEN AGRESSIE

In februari 2022 lanceerden we samen met de andere openbaarvervoersmaatschappijen (MIVB, TEC en De Lijn) de campagne 'STOP de agressie tegen personen die ten dienste staan van de reizigers'.

In 2022 werd het personeel van NMBS helaas opnieuw geconfronteerd met talrijke gevallen van agressie. Er was sprake van 1.900 gevallen, evenveel als in 2021, maar 60% meer dan in 2019.

Verbale agressie komt het vaakst voor (beledigingen of bedreigingen), maar in vier op de tien keer leidt het incident ook tot fysiek geweld. Het hoeft geen betoog dat dit een zware indruk nalaat op wie ermee te maken krijgt. In 2022 zijn 450 medewerkers afwezig geweest als gevolg van agressie, goed voor 9.200 dagen arbeidsongeschiktheid in totaal. Aangezien de trend zich helaas voortzette, zagen we ons genoodzaakt om een nieuwe bewustmakingscampagne te lanceren.

NMBS neemt alle maatregelen om agressie zoveel mogelijk te voorkomen. Sommige van deze maatregelen zijn erop gericht om ervoor te zorgen dat reizigers een geldig vervoersbewijs hebben voordat ze in de trein stappen. Discussies met klanten die geen geldig vervoersbewijs hebben vormen namelijk de belangrijkste oorzaak van agressie.

We zijn ook bezig om een opleiding te ontwikkelen voor onze medewerkers in rechtstreeks contact met de klanten: ze leren potentiële conflictsituaties te herkennen en hoe ze erop kunnen reageren.

Bij elk geval van agressie verklaart NMBS zich benadeelde partij om op de hoogte te worden gehouden van het gevolg dat het parket geeft aan de klacht die werd ingediend door haar medewerker.

Als het parket de dader van de agressie vervolgt, stelt NMBS zich burgerlijke partij om de vergoeding voor haar eventuele schade te eisen, bijvoorbeeld wanneer het treinverkeer verstoord was.

Naast onmiddellijke psychologische ondersteuning biedt NMBS haar personeel ook juridische bijstand (advies over het indienen van een klacht, hulp bij het claimen van persoonlijke schade). Wanneer het geval van agressie als arbeidsongeval wordt aangegeven, wordt juridische bijstand verleend door HR Rail, die in dit verband de schadevergoeding van het slachtoffer beheert.

De teams van onze veiligheidsdienst Securail zullen ook worden versterkt door de aanwerving van 150 nieuwe personeelsleden tegen eind 2023.

VEILIGHEID OP HET WERK – HET VOORBEELD VAN DE WERKPLAATS TE AARLEN

We hebben ook veel om trots op te zijn. In april 2022 bereikte onze werkplaats in Aarlen de symbolische mijlpaal van 1.000 ononderbroken dagen zonder arbeidsongeval met arbeidsongeschiktheid. Een indrukwekkend record, dat wordt ondersteund door een strikte veiligheidscultuur en de inspanningen van alle teams die instaan voor het onderhoud en herstel van de treinen in de werkplaats te Aarlen.

Eind 2022 liep de teller van dagen zonder arbeidsongevallen nog steeds verder.

In de tractiewerkplaats in Aarlen werken bijna honderd mannen en vrouwen elke dag om de treinen van NMBS te herstellen, schoon te maken en te onderhouden. Elk jaar worden 3.000 onderhoudsinterventies aan treinen uitgevoerd.

EXPLOITATIEVEILIGHEID

De gegevens betreffende de operationele veiligheid zijn samengevat in het document 'Jaarlijks veiligheidsverslag inzake de exploitatieveiligheid – Kalenderjaar 2022' (dit document is opgesteld overeenkomstig artikel 92 van de wet van 30 augustus 2013 houdende de Spoorcodex).

CSI 1 - Aantal ongevallen CSI (Common Safety Indicators)

Talrijke externe factoren beïnvloeden het aantal CSI-ongevallen. In 2022 omvatte CSI 1 twee categorieën: ongevallen aan overwegen en persoonsongevallen veroorzaakt door rollend materieel in beweging. Al deze ongevallen zijn het gevolg van interventies van derden waarover NMBS geen controle heeft. Daarom is het objectief gezien moeilijk om de situaties van jaar tot jaar te vergelijken.

In 2022 registreerde NMBS 19 ongevallen en CSI-incidenten in de hoofdsporen.

	2018	2019	2020	2021	2022
CSI	18	10	23	14	19
Botsingen	1	0	1	0	0
Ontsporingen	1	1	0	3	0
Persoonsongevallen	8	2	10	3	8
Overwegen	8	7	12	8	11
Brand	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0

Voor alle geregistreerde jaren behoren de ongevallen hoofdzakelijk tot de volgende categorieën: persoonsongevallen veroorzaakt door rollend materieel in beweging (met uitzondering van zelfmoorden) en ongevallen aan overwegen.

CSI 2 - Seinvoorbijrijdingen

Het aantal seinvoorbijrijdingen volgens de definities 4.4 en 4.5 van bijlage 4 van de Spoorcodex, zowel op hoofdsporen als op bijsporen met toegang tot het hoofdspoor, kwam in 2022 op 62 onder het veiligheidscertificaat van NMBS. Hiervan bereikten er 4 het eerste gevaarlijke punt (voorbijrijding van een sein met het bereiken van het eerste gevaarlijke punt op het hoofdspoor of met toegang tot het hoofdspoor en met dus een mogelijk risico op een treinbotsing).

Uitrusting van het rollend materieel met het ETCS-systeem

NMBS stelt de veiligheid van haar reizigers en personeel voorop. ETCS (European Train Control System) is een Europees veiligheidssysteem dat de snelheid van een trein permanent controleert om ervoor te zorgen dat die de maximumsnelheid niet overschrijdt en tot stilstand kan komen vóór een stopsein. In België zullen ons netwerk en ons rollend materieel worden uitgerust volgens de wettelijke termijnen en het uitvoeringsplan van infrastructuurbeheerder Infrabel.

Eind 2022 was 80,5% van het rollend materieel reeds uitgerust met ETCS. Tegen het einde van het vervoersplan 2023-2026 zal 100% van de NMBS-treinen met ETCS zijn uitgerust. Het CEF Transport-programma (Connecting Europe Facility) geeft de uitrol van ETCS een stevig duwtje in de rug. Het cofinanciert namelijk de ontwikkeling van 4 prototypes van de recentste generatie van ETCS, de installatie op 220 motorrijtuigen in de werkplaatsen van NMBS en op 115 M7's in de fabriek. Het programma is de voornaamste bron van Europese subsidies voor NMBS. De implementering van het CEF-programma wordt beheerd door het CINEA-agentschap (the European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency).

 Medegefinancierd door de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen

In 2022 ontving NMBS van CINEA ook een subsidie van ruim 3,5 miljoen euro om de studies voor de renovatie van de perrons en de perrontoegangen in de stations van Namen en Ottignies te financieren. Het doel? De toegankelijkheid, de capaciteit en de veiligheid van deze stations verbeteren.

Ons aanbod

Om het modale aandeel van de trein tegen 2032 te verhogen, moet NMBS extra reizigers aantrekken door hen een betere dienstverlening aan te bieden op het vlak van aanbod, frequentie en commerciële snelheid en door aan hun nieuwe behoeften te voldoen.

Daarvoor rekent zij op de uitvoering van haar nieuwe vervoersplan dat loopt van december 2023 tot december 2026. Dit plan is volledig in overeenstemming met de groeiambities in het Openbaredienstcontract.

Stations worden geleidelijk gerenoveerd en heringericht om de reizigers en het publiek autonome toegankelijkheid en comfort te bieden.

Treinbestuurder Christophe vertrekt met zijn S-trein die uit Desirostellen bestaat, om over het Brusselse voorstadsnet te rijden en tot 1.000 reizigers snel en veilig naar hun bestemming te brengen.

VERVOERSPLAN

In de komende jaren wil NMBS de toename van het aantal treinreizigers stimuleren, zowel voor het woon-werk-, het woon-school- als voor het vrijetijdsegment.

Met haar nieuwe vervoersplan zou NMBS in 2026 een jaarlijkse productie van 89,5 miljoen treinkilometers moeten bereiken, een stijging van 7,4 % in vergelijking met het huidige aanbod. Tegen 2026 gaat het om meer dan 2.000 treinen extra per week, waarvan meer dan 720 in het weekend.

In totaal zal meer dan de helft van de stations (280) tegen 2026 een verbeterd aanbod hebben door betere frequenties op weekdays en/of in het weekend of door bijkomende latere treinen op vrijdag- en zaterdagavond.

De nadruk ligt op de ontwikkeling van het aanbod rond grote steden zoals Brussel, Antwerpen en Luik, met betere frequenties voor de voorstedelijke treinen, en op betere verbindingen tussen grote steden in het weekend.

Tegen 2026 zal NMBS niet minder dan 2.190 aansluitingen per uur hebben tussen haar treinen. Dat is 12% meer ten opzichte van de situatie eind 2022.

NMBS versterkt ook haar samenwerking met de andere operatoren (TEC, De Lijn, MIVB) om de intermodale knooppunten verder te ontwikkelen. Vandaag bevindt 90% van de stations zich op minder dan 500 meter van een bus-, tram- of metrohalte.

LEVEN IN HET STATION

In 2022 ging NMBS verder met de modernisering van haar stations en hun omgeving in Gent-Sint-Pieters, Marloie, Beernem, Nijvel, Florival, Wezet, Vilvoorde, Rixensart, Ciney ...

In het kader van de roadmap van het Gewestelijk Expresnet (GEN) zal NMBS bovendien de halte Moensberg verplaatsen en in dienst stellen en het stoppunt Braine-Alliance openen tegen eind 2025.

Tussen nu en 2032 plant NMBS meer dan 1,8 miljard euro te investeren in haar stations om de intermodaliteit, de toegankelijkheid en het comfort voor de reizigers te verbeteren. Zo wil NMBS het aantal fietsparkeerplaatsen met 50.000 verhogen tot 164.000 plaatsen, het aantal autoparkeerplaatsen met 5.000 tot 80.000 plaatsen en het aantal stations dat toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit verdubbelen tot 176 volledig toegankelijke stations om zo 67% van de reizigers te bereiken.

De stations, die in de stedelijke omgeving zijn geïntegreerd, zijn levendige plekken met winkels en diensten die gericht zijn op de behoeften van de reizigers en van de lokale bewoners. In overleg met de bevoegde overheden stelt NMBS alles in het werk om ervoor te zorgen dat haar stations bijdragen tot een dynamiek die de wijken doet herleven. De stations kunnen hierbij de motor vormen van andere lokale veranderingen zoals de ontwikkeling van woningen, openbare ruimten, economische functies, werkzones en ontspannings- en leerruimten.

Het actieplan is gericht op het aanbieden van een selectie handelszaken en diensten die aangepast is aan de verwachtingen van de reizigers en aan het specifieke karakter van elk van de stations.

De evolutie van de mobiliteitsbehoeften en -gewoonten heeft het namelijk mogelijk gemaakt om ruimte vrij te maken in de reizigersgebouwen. In samenwerking met de steden en gemeenten wil NMBS deze beschikbare ruimtes inzetten om er initiatieven te ontwikkelen met een sterke lokale verankering. Dat is de geest van het project 'Leven in het station'.

Het korteketenproject heeft een driedig doel: het dagelijkse leven van de reizigers en buurtbewoners van de stationsbuurten vergemakkelijken, de consumptie van verse en lokale producten bevorderen en de lokale economie ondersteunen. Dit project werd geleidelijk uitgebreid in 2022. Vandaag vind je in sommige stations ook ophaalpunten voor verse, lokale korteketenproducten.

Er werden nieuwe boekenruilkasten 'Enjoy a Book' uitgerold. Reizigers kunnen er een boek lenen en meenemen in de trein.

bpost installeert ook pakjesautomaten in 70 bijkomende stations.

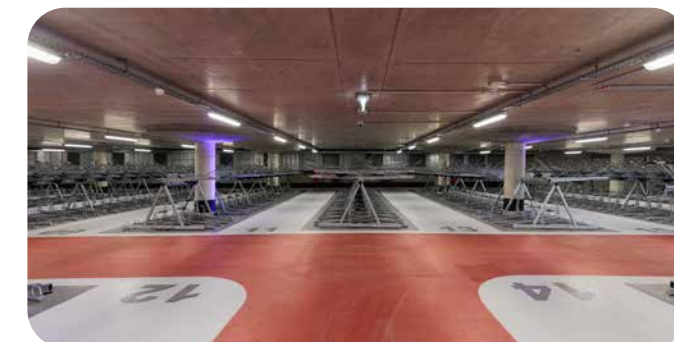
HET VOLLEDIGE SPOORDOMEIN ROOKVRIJ

Om de perrons nog aangenamer te maken voor alle treingebruikers, en om in te spelen op de doelstellingen inzake volksgezondheid en netheid, zijn alle niet-overdekte perrons op 1 januari 2023 rookvrij geworden, net zoals dat al het geval was in al onze andere stationsinstallaties. Eerder werden in 2021 en 2022 al succesvolle tests uitgevoerd in Mechelen en Charleroi-Centraal.

Een rookvrije omgeving beschermt reizigers en spoorwegpersoneel tegen de schadelijke gevolgen van roken. Dit gaat ook kopieergedrag tegen, met name bij jongeren en kinderen die gebruikmaken van de perrons.

Met het verdwijnen van de sigaret op de perrons, verdwijnen ook de sigarettenpeuken op de perrons en in de sporen.

Tot slot maakt de maatregel de regelgeving begrijpelijker, aangezien er geen verwarring meer kan zijn tussen overdekte en niet-overdekte perrons.

DE COMBINATIE VAN TREIN EN FIETS FACILITEREN

Verschillende fietsenparkings werden geopend, gemoderniseerd of uitgebreid in Gent-Dampoort, Mechelen-Nekkerspoel, Landen, Heverlee, Tongeren, Leuven en Veurne.

De NMBS heeft BikeOnTrain gelanceerd, een online fietsplanner die de reiziger niet alleen vertelt wat de beste optie is om met de trein van punt A naar punt B te reizen, maar ook aangeeft welke trein het meest geschikt is om een fiets mee te nemen.

De BikeOnTrain-planner werd ontwikkeld binnen NMBS in samenwerking met Stoomlink (een dochteronderneming van Belgian Mobility Card gespecialiseerd in digitale oplossingen) en verschillende belangenorganisaties.

Onze reizigers

In 2022 mocht NMBS 227 miljoen reizigers verwelkomen. Dat is een stijging met 32 % in vergelijking met 2021 (+ 55 miljoen reizigers). Gemiddeld bedraagt het aantal reizigers ongeveer 90 % van het reizigersvolume van 2019, vóór de gezondheids crisis. NMBS vervoerde toen 253 miljoen reizigers.

Met telewerk duurzaam verankerd in onze verplaatsingsgewoonten, telt NMBS 82 miljoen reizigers voor de woon-werkabonnementen, hetzij een daling met 15 % ten opzichte van 2019. Voor het woon-schoolverkeer stellen we echter een terugkeer naar de normale situatie vast, met 61 miljoen reizigers.

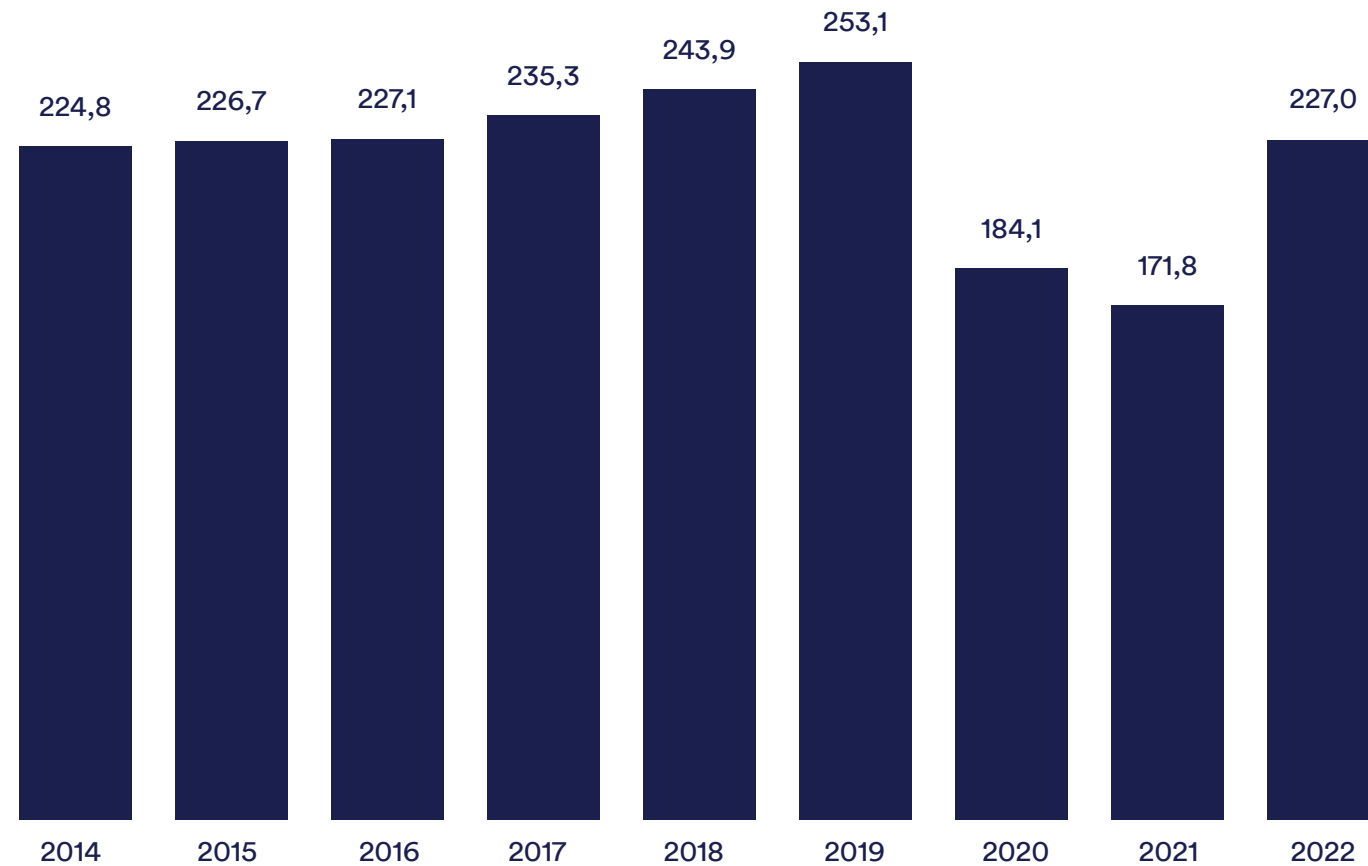
Vorig jaar kozen de Belgen massaal voor de trein voor hun vrijetijdsvakanties: het aantal reizigers met tickets of tienrittenkaarten overtreft sinds de zomer de cijfers van voor de gezondheids crisis, vooral tijdens de weekends en de schoolvakanties. In totaal verwelkomde NMBS 73 miljoen occasionele reizigers, wat overeenkomt met het niveau van 2019.

De verbetering van de klantervaring is een van onze grootste prioriteiten.

In dit verband zijn stiptheid, realtime-informatie, reiscomfort, productaanbod en de bijbehorende verkoopkanalen de sleutels tot de kwaliteit van onze diensten.

Samia, 'mobility guide', helpt een klant bij de verkoopautomaten. Ze staat klaar om naar de reizigers te luisteren, hen te helpen en te begeleiden.

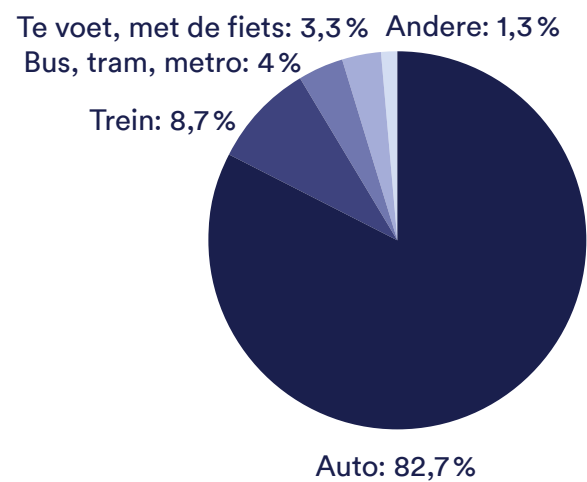
Evolutie van het aantal binnenlandse reizigers (in miljoenen)

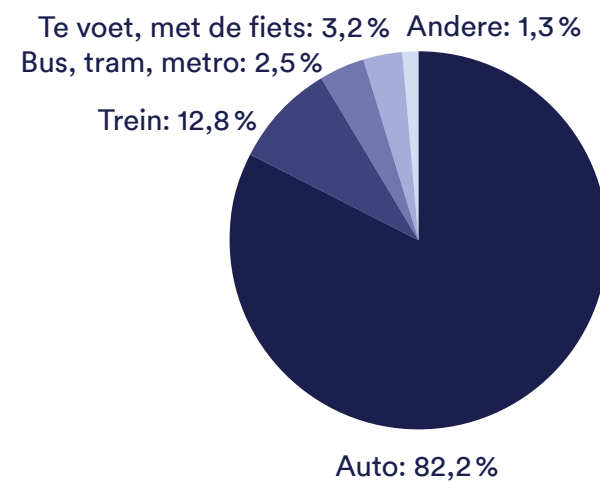
Het modale aandeel van de trein

De trein speelt een belangrijke rol in alle soorten verplaatsingen, en nog meer in het woon-werkverkeer.

Alle verplaatsingen

Woon-werkverplaatsingen

STIPTHEID

De stiptheid van onze treinen is een van de belangrijkste elementen van onze dienstverlening aan onze reizigers en een sleutelfactor voor hun tevredenheid. In 2022 hadden we duidelijk moeite om de goede prestaties van de afgelopen jaren, en zelfs van vóór de gezondheidscrisis, aan te houden. Het is dan ook absoluut noodzakelijk dat wij in de eerste plaats inzetten op de kwaliteit van onze diensten.

Daarom blijven NMBS en Infrabel samenwerken om betere stiptheidscijfers te behalen. De twee ondernemingen hebben een studie uitgevoerd om de oorzaken van de onstiptheid van bepaalde treinen grondig te analyseren en op basis daarvan gerichte acties te definiëren. Dat is het Punctuality Improvement Program, afgekort P.I.P.

Verschillende factoren beïnvloeden de stiptheid: de handelingen van derden (trespassing, kabeldiefstal enz.), de veroudering van de infrastructuur en van het rollend materieel en de toename van het aantal incidenten, een potentiële toename van de impact van werken, het frequenter voorkomen van extreme weersomstandigheden enz.

Om de stiptheid te verbeteren, hebben NMBS en Infrabel 'Punctuality Watch' gelanceerd, een transversaal project dat ervoor zorgt dat de stiptheid in aanmerking wordt genomen bij de strategische beslissingen in de hele onderneming.

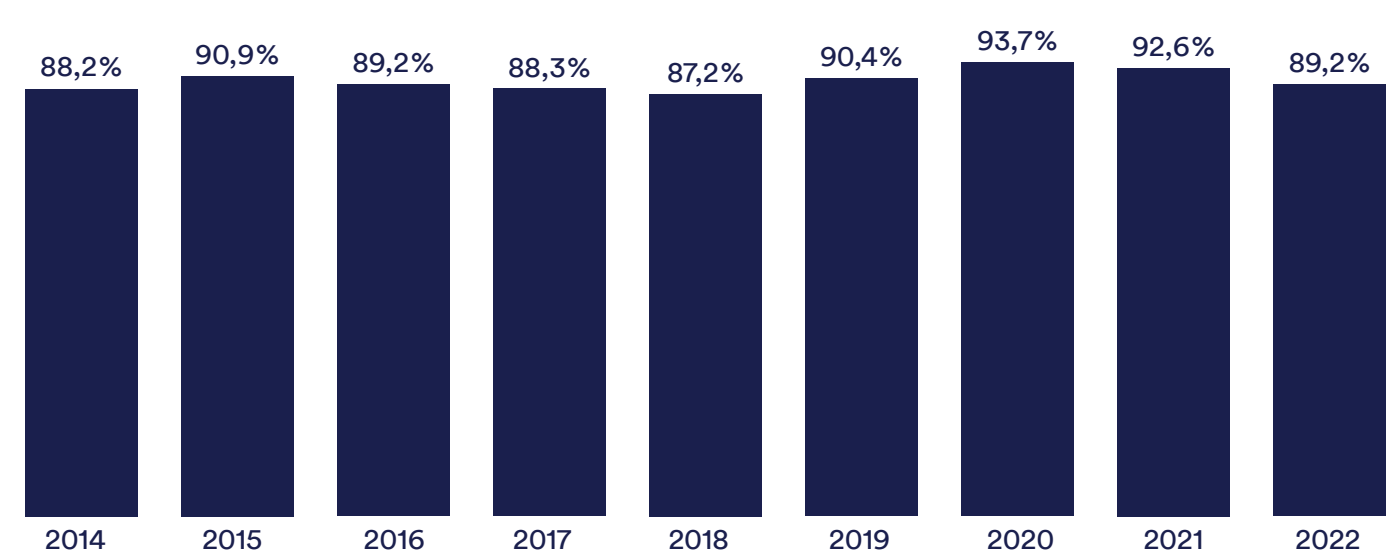
Punctuality Watch is een proces dat de teams voor stiptheidsbeheer van NMBS en Infrabel betreft bij het nemen van beslissingen die een impact kunnen hebben op de stiptheid van de treinen.

Zo worden mogelijke toekomstige wijzigingen, zoals de invoering van nieuwe spoorverbindingen of een verhoging van de frequentie op een specifieke lijn, onderzocht door de teams voor stiptheidsbeheer om het effect van deze wijzigingen na te gaan.

Voor Punctuality Watch wordt samengewerkt met Infrabel. In geval van werken worden er bijvoorbeeld vervangende dienstregelingen opgesteld. Punctuality Watch controleert die dan op hun robuustheid en hun impact op de stiptheid.

Evolutie van de globale stiptheid

(% van de treinen dat met een vertraging van minder dan 6 minuten toegekomen is)

Bron: Federaal Planbureau, april 2022 (cijfers voor het jaar 2019)

COMFORT

Tegen eind 2026 zal NMBS haar treinen geleidelijk aan vernieuwen, wat de reizigers meer comfort zal bieden. Er komen 10.000 extra zitplaatsen en 40% meer plaatsen voor fietsen. Tachtig procent van de treinen krijgt airconditioning (tegenover 65% nu) en er komt een betere toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit.

In 2022 heeft NMBS 437 miljoen euro geïnvesteerd in de vernieuwing van haar rollend materieel. Van de 715 bestelde nieuwe dubbeldeksrijtuigen M7 waren er eind 2022 meer dan 250 geleverd.

INFORMATIE

Om de informatie aan haar reizigers te verbeteren toont NMBS de reallimedienstregeling van de eerstvolgende vertrekkende treinen op de schermen van haar verkoopautomaten, die in 400 stations terug te vinden zijn.

Dankzij dit nieuwe systeem kunnen reizigers in real time meer informatie krijgen in de stations, ook wanneer daar geen schermen zijn of wanneer de reiziger geen informatie kan inwinnen via de NMBS-app.

VERKOOPKANALEN

De digitalisering van de verkoop van de vervoerbewijzen heeft zich in 2022 voortgezet.

Steeds meer tickets worden digitaal aangekocht: vorig jaar waren de app en website goed voor meer dan een derde van de gekochte tickets en tienrittenkaarten, de automaten voor 47% en de loketten voor 13%.

VRIJETIJDVERPLAATSINGEN

De trein nemen is ook een manier om nieuwe bestemmingen te ontdekken. In 2022 kozen veel reizigers de trein voor hun vrijetijdsverplaatsingen met z'n tweetjes, met het gezin, naar de kust ... Anderen ontdekten de trein om naar het werk of naar school te gaan.

De promoties waren een groot succes: in het voorjaar en de zomer was het Duo Ticket goed voor zeven miljoen reizen. En ook tijdens de eindejaarsperiode maakten 1,8 miljoen reizigers gebruik van het Winter Promo Ticket aan halve prijs. Tot slot vervoerden we bijna vier miljoen reizigers van en naar Brussels Airport. Dat betekent dat bijna één reiziger op de vier voor de trein koos om naar de luchthaven te gaan.

Onze medewerkers

Onze belangrijkste troef is ongetwijfeld de motivatie en inzet van ons personeel. Dit is de belangrijkste motor en garantie voor onze verdere ontwikkeling.

Als werkgever willen we de maatschappelijke diversiteit nog beter weerspiegeld zien in ons personeelsbestand, zowel op vlak van leeftijd, afkomst, capaciteit, gender, levenskeuzes, cultuur enz.

Veilige en gezonde arbeidsomstandigheden voor alle werknemers en een veilig onthaal en vervoer van onze klanten zijn onze prioriteit.

In 2022 ontvingen we twee keer zoveel sollicitaties als het jaar daarvoor. 1.300 nieuwe werknemers werden aangeworven, waaronder 320 treinbegeleiders, 300 technici, 160 treinbestuurders en 70 veiligheidsagenten voor Securail.

Céline werkt als technicus-elektromecanicien in een van onze werkplaatsen. Zij behoort tot de steeds groter wordende groep van vrouwen die bij NMBS komen werken om er een boeiende carrière uit te bouwen, ook in beroepen die in het verleden meestal door mannen werden ingevuld.

1.300 NIEUWE MEDEWERKERS (M/V/X)

Van de nieuwe werknemers die in 2022 werden aangeworven, is 28 % jonger dan 26 jaar en 11 % ouder dan 50 jaar. Eén op de vier nieuwe werknemers (26 %) is een vrouw.

Voor alle typische spoorwegberoepen zoals treinbegeleider, treinbestuurder of technicus volgen de kandidaten een betaalde opleiding die door NMBS wordt verstrekt. Die opleiding duurt ongeveer vijf maanden voor de treinbegeleiders en tien tot twaalf maanden voor de treinbestuurders.

NMBS had eind vorig jaar al meer dan 300 mensen geselecteerd om de 1.600 vacatures in 2023 in te vullen.

STEREOTYPEN DOORBREKEN

Vandaag is 19,4 % van de NMBS-medewerkers een vrouw. In 2022 waren 26 % van de nieuw aangeworven collega's vrouwen. 121 van onze 462 hogere kaderleden zijn vrouwen (26,1%). 418 van de 1.336 personeelsleden van het middenkader zijn vrouwen (31,3%). Maar dit globale percentage is

niet gelijkmatig gespreid binnen NMBS. Binnen de corporate-diensten (Human Resources, Marketing, Communicatie, Legal, Strategy, Finance) vertegenwoordigen vrouwen nu meer dan 50 % van het personeel. In de technische diensten en de vervoersactiviteiten zijn zij echter veel minder vertegenwoordigd. NMBS telt momenteel 183 treinbestuurders (5,8 %) en 906 treinbegeleidsters (34,4 %).

'Diversiteit' beperkt zich uiteraard niet tot de verhouding tussen mannen en vrouwen. Vandaag is 78 % van het NMBS-personeel van Belgische origine (Belgische nationaliteit, geboren in België en met ouders die ook in België geboren zijn). 22 % van het NMBS-personeel is niet van Belgische afkomst. Dit kunnen personeelsleden zijn die de Belgische nationaliteit hebben maar niet in België geboren zijn.

In 2020 was 28,8 % van alle nieuw aangeworven collega's afkomstig van buiten België.

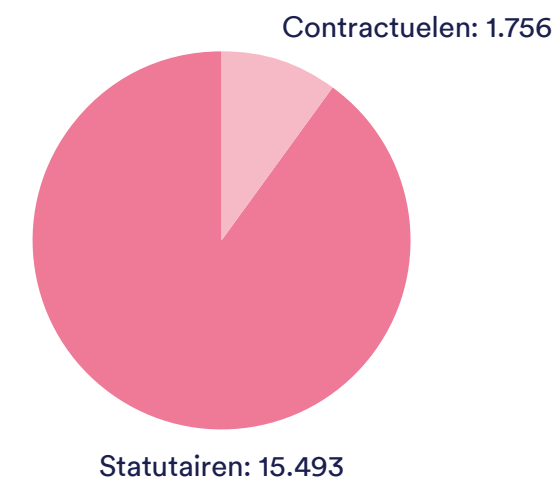
Het verschil in percentage ten opzichte van de Belgische bevolking (34 % van de burgers van 18 tot 64 jaar is van niet-Belgische afkomst) is gedeeltelijk historisch. Tot 2007 was de Belgische nationaliteit vereist om bij de spoorwegen te werken.

Wat de leeftijd betreft, is de leeftijdspiramide binnen NMBS de laatste jaren vanzelf evenwichtiger geworden. In 2022 was 26 % van de 1.300 nieuwe collega's die NMBS mocht verwelkomen jonger dan 26 jaar en 13 % ouder dan 50 jaar.

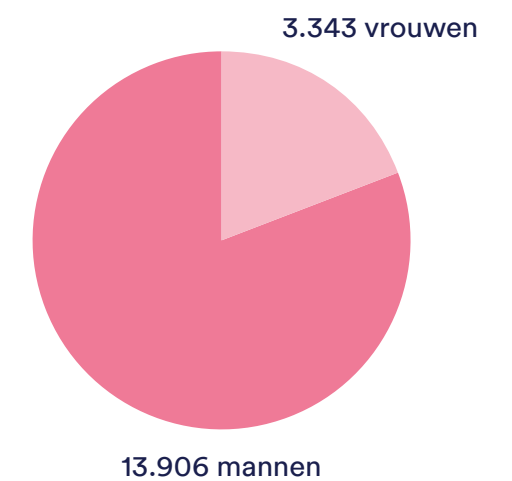
NMBS volgt deze cijfers op de voet en wil alle stereotypen doorbreken, zowel de stereotypen die verband houden met eerder typisch mannelijke of vrouwelijke beroepen als die welke verband houden met afkomst of leeftijd.

De medewerkers van onze veiligheidsdienst Securail, worden specifiek gesensibiliseerd rond diversiteitskwesties. Dat gebeurt onder meer via teams die de diversiteit weerspiegelen, de toepassing van het 'Eyes&Smile'-principe, de communicatie van waarschuwingsprocedures voor afwijkend gedrag en de mogelijkheden om feedback te vragen, de integratie van opleidingsmodules in verband met het beheersen van frustraties en slachtofferzorg, alsook via lokale workshops over hoe bepaalde doelgroepen te benaderen.

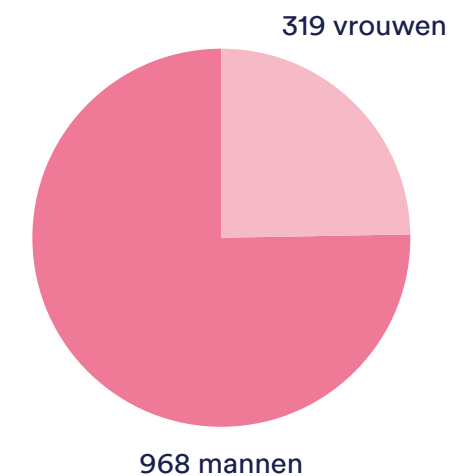
Verdeling van het personeel statutairen / contractuelen

Verdeling van het personeel mannen/vrouwen

Aanwerving van nieuwe medewerkers

Nieuwe medewerkers naar geslacht en leeftijdsgroep

	mannen	vrouwen
< 30 jaar	412	148
30 jaar - 50 jaar	449	135
> 50 jaar	107	36

Personeelsverloop

	mannen	vrouwen
< 30 jaar	16,3 %	19,2 %
30 jaar - 50 jaar	5,4 %	7,6 %
> 50 jaar	35,7 %	21,1 %

VEILIGHEID EN WELZIEN OP HET WERK

We integreren de PROS-waarden van onze onderneming in ons veiligheidsbeleid door er de noodzakelijke middelen aan te besteden. Dit vertaalt zich in een professioneel kader van overleg, advies en ondersteuning, middelen om onze medewerkers op te leiden en uit te rusten, campagnes om te sensibiliseren voor de veiligheid, een begeleiding in de risicoanalyse en in de invoering en opvolging van beheermiddelen.

Sinds 2021 beschikt NMBS over een nieuwe geïntegreerde veiligheidsverklaring en bijbehorend communicatielogo, #SafeTogether.

Een welzijnsregister is beschikbaar voor alle werknemers op het intranet van het bedrijf om hen rechtstreeks te betrekken. Daarin kunnen gebeurtenissen en incidenten worden gemeld die verband houden met het welzijn. De directie Technics rapporteert rechtstreeks via SPQDC-reporting-tabellen (Safety People Quality Delivery Cost).

De firma IDEWE, gespecialiseerd in preventie en welzijn, staat in voor het toezicht op de gezondheid van de werknemers en de opvolging van de wettelijke procedures in het kader van het psychosociaal risicobeheer. Ze is onze Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (EDPBW).

EMPLOYABILITY

364 werknemers werden omkaderd in vier verschillende programma's, met een gemiddelde van 11 uur begeleiding per persoon:

- Individuele loopbaanbegeleiding
- Individuele redeployment voor werknemers die zonder functie kwamen te zitten
- Specifieke opleiding voor werknemers die van job moeten veranderen
- Kompas: oriëntatieprogramma voor werknemers van wie de job geëvolueerd is

Verhouding tussen de totale jaarlijkse bezoldiging van de best betaalde persoon in de organisatie en de mediane totale jaarlijkse bezoldiging van alle werknemers (uitgezonderd de best betaalde persoon)

5,17

Verhouding tussen de procentuele toename van de totale jaarlijkse bezoldiging van de best betaalde persoon in de organisatie en de mediane procentuele toename van de totale jaarlijkse bezoldiging van alle werknemers (uitgezonderd de best betaalde persoon)

0,72

% stijging van de best betaalde: 4,97 %
Mediaan %: 6,92 %

De 'verhouding totale jaarlijkse vergoeding' werd berekend door de totale jaarlijkse bezoldiging over het jaar 2022 van de best betaalde persoon binnen NMBS te vergelijken met de mediaan van de totale jaarlijkse bezoldiging van alle NMBS-werknemers, uitgezonderd de best betaalde persoon.

De tweede verhouding werd berekend door de procentuele toename van de totale jaarlijkse bezoldiging van de best betaalde persoon binnen NMBS in 2022 (4,97 %) te vergelijken met de mediane procentuele toename van de totale jaarlijkse bezoldiging van alle werknemers, uitgezonderd de best betaalde persoon (6,92 %).

BEZOLDIGINGSBELEID

De bezoldiging en de arbeidsvoorwaarden van de niet-hogere kaderleden worden, na advies van de Paritaire Subcommissie, binnen het Nationaal Paritair Comité vastgelegd in onder andere het Algemeen reglement inzake personeel en sociale zaken en in ad-hocberichten, bekrachtigd door de raad van bestuur van HR Rail.

De raad van bestuur van HR Rail is samengesteld uit een door de Koning benoemde bestuurder, de gedelegeerd bestuurder van Infrabel, de gedelegeerd bestuurder van NMBS en de gedelegeerd bestuurder van HR Rail.

Voor de hogere kaderleden worden de bezoldiging en de arbeidsvoorwaarden vastgelegd en bekrachtigd door de raad van bestuur van HR Rail.

PENSIOENEN

Sinds 1 januari 2007 heeft de Staat de verplichtingen overgenomen die de Belgische Spoorwegen voorheen op zich namen met betrekking tot de pensioenen van het statutaire personeel. De verplichting van de Belgische Spoorwegen is beperkt tot het storten van de werkgeversbijdrage aan de Staat.

Pensioenplannen van het type 'vaste bijdragen' gelden voor een beperkt aantal mensen. Aangezien deze pensioenplannen voldoende gefinancierd zijn, genereren zij geen schulden in verband met de personeelsvoordelen.

Werknemers die onder collectieve onderhandelingen vallen

96,2%

Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het Ondernemingsplan plaatst het MVO-beleid centraal in de bedrijfsstrategie. Bij NMBS willen we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als overheidsbedrijf ten dienste van al onze (toekomstige) reizigers ten volle opnemen.

Ons MVO-beleid (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen) is gebaseerd op het concept van de '3 P's': People, Planet, Performance (personen, planeet, prestaties). Dit betekent dat de economische prestaties van NMBS niet kunnen worden beoordeeld zonder rekening te houden met de maatschappelijke impact en de milieueffecten ervan.

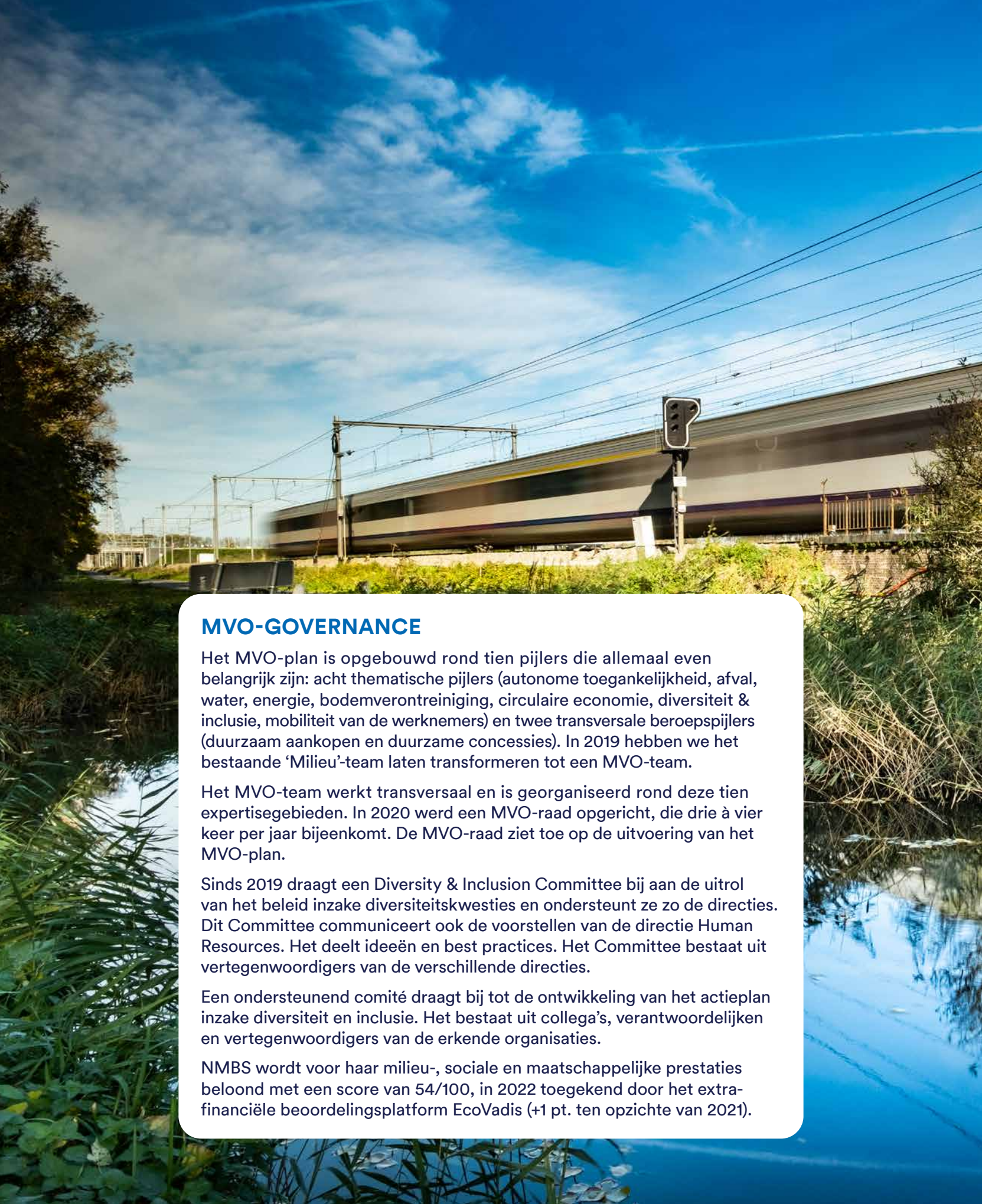
Ons MVO-beleid is geïnspireerd op de internationale en nationale agenda, met name op de zeventien 'Sustainable Development Goals'* bepaald door de Verenigde Naties, de 'Green Deal' van de Europese Unie en de verklaring van onze federale regering.

Ons MVO-plan werd in 2021 gevalideerd door het Executive Committee. Het moet de basis vormen van de algemene strategie van NMBS inzake MVO.

Het MVO-beleid is een van de zes bedrijfsverbintenissen en is ook geïntegreerd in ons Openbaredienstcontract, met doelstellingen tot 2032.

* <https://sdgs.un.org/goals>

Sylvain, assistent klanten, begeleidt onze reizigers met beperkte mobiliteit en volgt het treinverkeer in het station op. Hij beheert ook de incidenten en komt tussen bij treinpannes. Daarnaast staat hij in voor de informatie over de dienstregeling van de treinen, zoals de gele affiches, maar ook voor de informatie over werkzaamheden en vervangbussen wanneer een treindienst onderbroken is.

MVO-GOVERNANCE

Het MVO-plan is opgebouwd rond tien pijlers die allemaal even belangrijk zijn: acht thematische pijlers (autonome toegankelijkheid, afval, water, energie, bodemverontreiniging, circulaire economie, diversiteit & inclusie, mobiliteit van de werknemers) en twee transversale beroeps pijlers (duurzaam aankopen en duurzame concessies). In 2019 hebben we het bestaande 'Milieu'-team laten transformeren tot een MVO-team.

Het MVO-team werkt transversaal en is georganiseerd rond deze tien expertisegebieden. In 2020 werd een MVO-raad opgericht, die drie à vier keer per jaar bijeenkomt. De MVO-raad ziet toe op de uitvoering van het MVO-plan.

Sinds 2019 draagt een Diversity & Inclusion Committee bij aan de uitrol van het beleid inzake diversiteitskwesties en ondersteunt ze zo de directies. Dit Committee communiceert ook de voorstellen van de directie Human Resources. Het deelt ideeën en best practices. Het Committee bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende directies.

Een ondersteunend comité draagt bij tot de ontwikkeling van het actieplan inzake diversiteit en inclusie. Het bestaat uit collega's, verantwoordelijken en vertegenwoordigers van de erkende organisaties.

NMBS wordt voor haar milieu-, sociale en maatschappelijke prestaties beloond met een score van 54/100, in 2022 toegekend door het extra-financiële beoordelingsplatform EcoVadis (+1 pt. ten opzichte van 2021).

MVO-strategie in 10 pijlers

1. Autonome toegankelijkheid

6. Water

2. De zachte mobiliteit van onze medewerkers bevorderen

7. Duurzaam bouwen / Ontwikkelen van de circulaire economie

3. Diversiteit en inclusie

8. Bodemverontreiniging

4. Energie

9. Duurzaam aankopen

5. Afval

10. Concessies

AUTONOME TOEGANKELIJKHEID

Deze term werd in 2020 geïntroduceerd bij NMBS omdat we duidelijk willen maken dat de reis van onze klanten volledig autonoom moet kunnen gebeuren, zonder obstakels. Dit geldt met name voor mensen die slecht te been zijn, slechtzienden of blinden, mensen in een rolstoel of met kinderwagens en bagage. Autonome toegankelijkheid betekent dat het station volledig vrij is van obstakels, dat het over een lift of toegangshelling beschikt, geleidelijnen heeft voor slechtzienden en een perronhoogte van 76 cm heeft. Het is de bedoeling dat onze stations geleidelijk aan autonoom toegankelijk worden gemaakt en onze nieuwe treinen gelijkvloers instappen mogelijk maken.

Op het vlak van infrastructuur beschikken in 2022 185 stations over een verhoogd perron (tegenover 174 in 2021) en zijn 97 stations autonoom toegankelijk (tegenover 88 in 2021).

Opleiding en sensibilisering van onze medewerkers

De stationsbeheerders en de architecten hebben een opleiding gekregen over de toegankelijkheid van de stations. Zo werd een gids voor personen met beperkte mobiliteit (PBM) ontwikkeld voor de stationsontwerpers om hen de best practices voor te stellen om de toegankelijkheidscriteria toe te passen in hun ontwerpen.

Daarnaast krijgt het onthaalpersoneel in de stations een opleiding (zowel basisopleiding als permanente opleiding) over het onthaal van en de omgang met personen met een handicap.

Toegankelijkheid van het rollend materieel

Ook het rollend materieel wordt aangepast: in 2022 werden de rijtuigen van de nieuwe M7-treinen verder ingezet die zijn uitgerust met verschillende voorzieningen om de reiservaring van mensen met een handicap te verbeteren, zoals automatische aankondigingen bij het uitstappen.

Digitale verkoop- en informatiekanalen

NMBS omringt zich met experts om haar informatie- en verkoopkanalen nog toegankelijker te maken. In 2022 maakte NMBS samen met Any Surfer, een Belgische organisatie die zich inzet voor een toegankelijker internet, verder werk van de toegankelijkheid van haar digitale kanalen.

Om de toegankelijkheid van haar toekomstige ticketautomaten te verbeteren deed NMBS een beroep op technische consultants, en organiseerde ze gebruikerstests.

NMBS heeft een nieuw kanaal ontwikkeld waarmee haar klanten makkelijker assistentie kunnen aanvragen. Het gaat om de 'NMBS Assist'-app die begin 2023 gelanceerd werd.

Betrekken van stakeholders en opvolging van de kwaliteit

Naast het driemaandelijks overleg met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) raadplegen wij ook onze dagelijkse gebruikers.

NMBS heeft in 2022 een expertenpanel opgericht om nieuwe producten te testen.

De reizigers die gebruikmaken van onze assistentiedienst worden permanent bevroegd om naar hen te blijven luisteren en verbeterpunten te detecteren.

Intergewestelijke samenwerking

In 2022 hebben NMBS, MIVB, De Lijn en de TEC een gezamenlijk project gelanceerd om de toegankelijkheid transversaal te verbeteren. In samenwerking met belangengroepen werd in Gembloers, Brussel-Zuid en Brugge wayfinding-technologie uitgetest, waarmee klanten beter hun weg kunnen vinden. De samenwerking om het openbaar vervoer toegankelijker te maken zal in de toekomst worden voortgezet.

DE ZACHTE MOBILITEIT VAN ONZE MEDEWERKERS BEVORDEREN

NMBS neemt maatregelen om haar medewerkers aan te moedigen om zachte vervoersmiddelen te gebruiken voor hun woon-werkverplaatsingen.

NMBS werkt ook aan de transitie van haar wagenpark naar milieuvriendelijkere modellen.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Diversiteit, een grote troef

De maatschappij is divers, en NMBS wil dat ook zijn. Wij hebben ons beleid inzake diversiteit en inclusie binnen ons personeelsbestand voortgezet.

De diversiteit onder onze reizigers is een enorme troef om onze doelstellingen te bereiken. Onze dienstverlening wordt beter als we voeling hebben met de behoeften van onze klanten. Als werkgever en onderneming met een maatschappelijke impact willen wij dat elk talent zijn plaats vindt bij NMBS.

We willen een inclusieve bedrijfscultuur creëren, waar verschillen gewaardeerd en als een troef beschouwd worden. Dat is ook het leitmotiv van 'All different, All PRO'S', een visie, een strategie en actieplan dat streeft naar gelijke kansen, diversiteit en inclusie binnen NMBS.

Na de lancering van deze strategie in 2019 hebben we een roadmap opgesteld om diversiteit in ons bedrijf te verankeren en hebben we concrete acties ingevoerd om te zorgen voor meer gelijkheid, diversiteit en inclusie. Zelfs in de moeilijke context van de gezondheidscrisis zijn we erin geslaagd een positieve dynamiek rond deze thema's tot stand te brengen en vooruitgang te boeken.

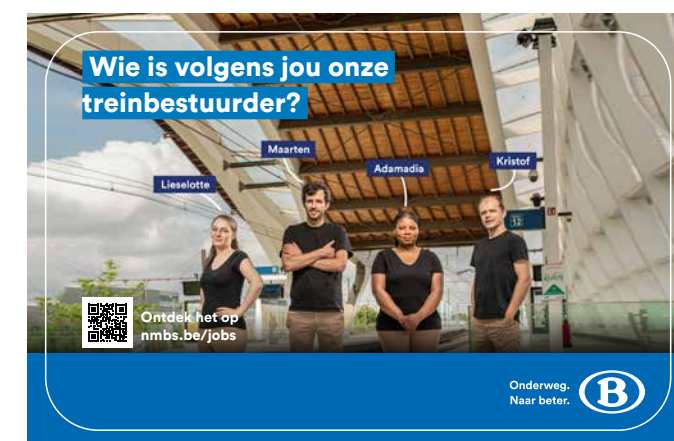
Het Diversiteitslabel van Actiris, de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling, dat wij in februari 2022 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontvingen, is een beloning voor de geleverde inspanningen en het engagement van NMBS op het gebied van diversiteit.

Maar dit label is geen doel op zich, integendeel! We hebben een nieuw actieplan uitgewerkt voor de periode 2022-2024. Onze ambities op het gebied van gelijkheid, diversiteit en inclusie worden in dit actieplan geconcretiseerd door 28 acties in verschillende domeinen en rond verschillende thema's, zoals inclusief leadership, digitale inclusie en de strijd tegen ongewenst gedrag op het werk.

'Women in Rail'

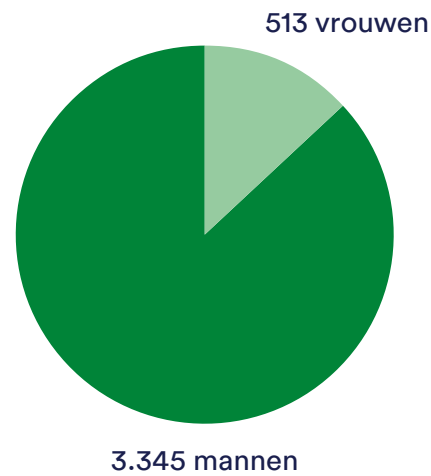
NMBS heeft in 2021 ook het akkoord 'Women in Rail' ondertekend dat gendergelijkheid en diversiteit in de spoorwegsector wil bevorderen. In dit kader lanceerden we in juni 2022 de campagne 'Women in Rail'. De campagne plaatste vrouwen in de kijker die aan de slag zijn als treinbestuurster of in een technische functie. Telkens werden er vier NMBS-collega's opgevoerd. De ene keer in een stationsomgeving, de andere keer in een werkplaats. Ze werkten allemaal voor NMBS, maar slechts één van hen had een functie in de treinbesturing of de techniek. Aan voorbijgangers werd gevraagd te raden wie van de vier deze functie uitoefende. NMBS wilde op deze manier de stereotypen over zogezegde typische mannenberoepen doorbreken en vrouwen aanmoedigen om voor deze beroepen te kiezen.

Op de Federale dag van Inclusie ontving NMBS voor de derde keer op rij de Inclusieprijs (Inclusion Award) uit handen van de minister van Ambtenarenzaken. Het HR-project 'Women in Rail' werd bekroond in de categorie 'Originality'. Met de 'Inclusion Awards' wil de federale regering de beste inclusieve projecten van federale organisaties of overheidsbedrijven belonen.

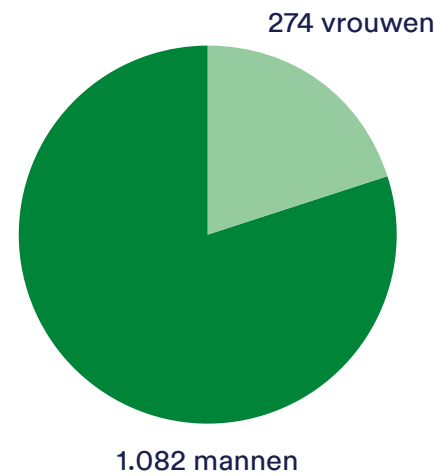

Ouderschapsverlof binnen NMBS

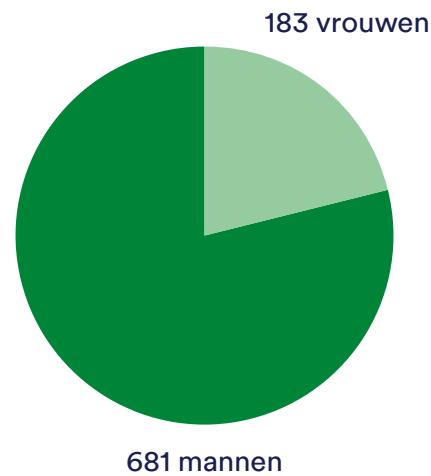
Medewerkers die recht hadden op ouderschapsverlof

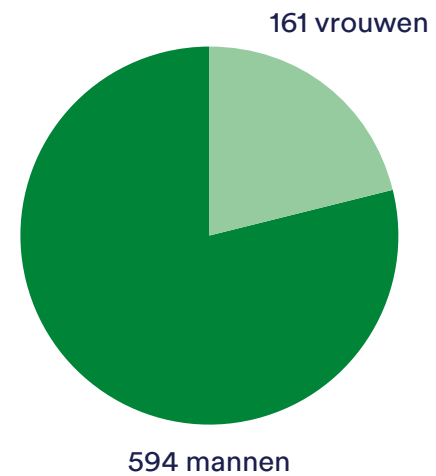
Medewerkers die ouderschapsverlof opgenomen hebben

Medewerkers die na ouderschapsverlof weer aan het werk gegaan zijn

Werknemers die na ouderschapsverlof weer aan het werk gegaan zijn en twaalf maanden na hun terugkeer nog steeds in dienst waren

Percentage werkhervatting en behoud van werknemers die ouderschapsverlof opgenomen hebben

	mannen	vrouwen
Werkhervatting	98 %	96,8 %
Behoud	92,5 %	88,9 %

ENERGIE

Energieverbruik bij NMBS

Hoewel de trein het meest energie-efficiënte vervoermiddel is, is hij een van de grootste elektriciteitsverbruikers in België. De tractie-energie vertegenwoordigt 80 % van het totale energieverbruik van NMBS, terwijl de 'niet-tractie'-energie goed is voor 20 % van het totaal.

	GWh	Omzettingsfactor
Verwarming gebouwen (stations, kantoren, werkplaatsen) (gas & stookolie)	106,89	1
Lokaal verbruikte zonne-energie	5,70	1
Tractie-energie diesel (NMBS)	110,39	10,63kWh/L
Tractie-energie diesel (derden)	21,90	10,63kWh/L
Elektriciteit (niet-tractie)	113	1
Elektriciteit (tractie)	984	1
Diesel carfleet	5,12	10 kWh/L
Benzine carfleet	1,19	8,9 kWh/L
Elektriciteit carfleet	0,01	1
Totaal ingekochte energie 2022	1348,20	

Energiebeheer van onze gebouwen ISO 50001-certificering

NMBS heeft gekozen voor de ISO 50001-certificering om een energiebeheersysteem op te zetten en het energieverbruik te verminderen.

Prestatie-indicator:
87% van het energieverbruik van onze gebouwen is ISO 50001-gecertificeerd.

De ISO 50001-certificering geldt voor al het energieverbruik van de NMBS-activiteiten die geen verband houden met de tractie (stations, dienstgebouwen, werkplaatsen en onderhouds-stations voor het NMBS-materieel). Het energieverbruik van de tractie (de energie die de treinen verbruiken) valt buiten de scope.

Dit verbruik wordt opgevolgd in het energieboekhoudsysteem, op basis van de facturering. Enkel de gebouwen waarvoor NMBS een factuur ontvangt voor het energieverbruik worden in aanmerking genomen. Gehuurde gebouwen, waar het verbruik in de huurprijs is inbegrepen, worden bijgevolg niet in aanmerking genomen en vallen derhalve niet onder het toepassingsgebied van de ISO 50001-certificering.

Sinds enkele jaren worden onze treinen en gebouwen geleidelijk uitgerust met energiemeters. De strategie van de energiemeters wordt over een periode van enkele jaren uitgerold. Daarnaast werken we voor onze gebouwen aan een nieuw energiebeheersysteem om ons energieverbruik beter te monitoren.

Energie-intensiteit

Voor 2022 bedraagt de prestatie-indicator voor het genormaliseerde specifieke verbruik van de elektrische tractievoertuigen (binnenlands reizigersvervoer) 38,36 Wh/ton.km.

Het energieverbruik van de elektrische tractievoertuigen van NMBS wordt genormaliseerd voor een referentiejaar voor het aspect 'weer' (normalisering van het deel verwarming en airco in het verbruik) en gemeten in vergelijking met de productie uitgedrukt in beladen tonkilometer.

Het in aanmerking genomen elektrisch verbruik dekt zowel het deel 'driving' (verbruik van de treinen onderweg) als het deel 'stabling' (verbruik van de voertuigen in de uitwijkbundels).

Ons energieverbruik verminderen

NMBS heeft aan de hand van een ambitieuze strategie en een ambitieus actieplan belangrijke maatregelen genomen om het energieverbruik te verminderen.

Dit is al vele jaren een bekommernis van NMBS en deze doelstelling is opgenomen in het openbare dienstcontract. Door de energiecrisis die we in 2022 kenden, is dit alleen nog maar belangrijker geworden.

Prestatie-indicator: resultaten van het quick wins-programma (2022 vs. 2021) voor gebouwen:

- 14% minder stookolie- en gasverbruik
- 4,8% minder elektriciteitsverbruik

Tractie: voornaamste realisaties

Op genormaliseerd (d.w.z. herberekend voor 'referentie'-temperaturen) specifiek tractieverbruik hebben we in 2022 een vermindering van 1,96% (38,36 Wh/ton.km) gerealiseerd in vergelijking met 2021 (39,12 Wh/ton.km).

Dit cijfer heeft alleen betrekking op de nationale treinen (98% van het totale verbruik van elektrische tractie) die door NMBS-bestuurders worden bestuurd.

Er worden twee strategieën toegepast om tractie-energie te besparen:

Eco-driving: het energieverbruik van de trein tijdens het rijden. Om energie te besparen tijdens het rijden, worden er maatregelen uitgewerkt en ingevoerd om treinbestuurders aan te moedigen ecologisch te rijden (de aanbevolen snelheid volgen).

Eco-stabling: het energieverbruik van de trein wanneer hij geparkeerd staat in de bundel. Om energie te besparen wanneer de trein in de bundel geparkeerd staat, worden maatregelen uitgewerkt en ingevoerd om het bundel personeel, de treinbestuurders en de treinbegeleiders aan te moedigen verantwoordelijker om te springen met het energieverbruik van geparkeerd materieel (tijdig uitschakelen van het materieel, uitschakelen van de verlichting, uitschakelen van de verwarming/airconditioning enz.)

Niet-tractie (gebouwen: stations, werkplaatsen, administratieve gebouwen)

Als antwoord op de energiecrisis heeft NMBS in 2022 een programma met 'quick wins' gelanceerd. Het doel was om op zeer korte termijn energie te besparen in onze eigen gebouwen. De maatregelen gingen van het verlagen van de verwarming tot het uitschakelen van de buitenverlichting van de gebouwen. De maatregelen hebben aanzienlijke besparingen opgeleverd. Sommige maatregelen zullen structureel worden verlengd, andere zullen opnieuw worden geëvalueerd.

NMBS heeft in haar openbare dienstcontract voor 2023-32 een specifiek hoofdstuk opgenomen over het energieverbruik in haar gebouwen.

NMBS zet al jaren in op energiebesparing via diverse programma's. Alleen al voor haar gebouwen heeft NMBS sinds 2005 haar energieverbruik (gas, stookolie, elektriciteit) met meer dan 22% teruggedrongen.

NMBS wil tegen 2032 100% van haar stations en kantoren met ledverlichting uitrusten en om bij de vernieuwing van de infrastructuur te kiezen voor het gebruik van ledverlichting.

Ook het vervangen van verschillende verwarmingsketels door efficiëntere verwarmingssystemen staat op de agenda.

NMBS werkt ook aan de verbetering van haar energiestandaarden, met name door muren en daken te isoleren. Voor ingrijpende renovaties van gebouwen worden de gewestelijke EPB-eisen strikt toegepast.

De doelstelling van het openbare dienstcontract is dat tegen 2032 op nationaal niveau 50% van onze gesloten gebouwen 'energieneutraal' is (door isolatie en het gebruik van een efficiënt verwarmings-/koelingssysteem en regeling en het gebruik van hernieuwbare energie) en 40% energie wordt bespaard.

Verschiedende stations zijn een voorbeeld op het vlak van energieverbruik (naleving van de EPB- / BEN-normen, d.w.z. bijna energieneutraal).

Hernieuwbare energie

In 2022 waren er 23 fotovoltaïsche (PV) installaties in bedrijf op het vastgoedpatrimonium van NMBS, met een totale capaciteit van meer dan 8 MWp.

Met uitzondering van vier kleinschalige installaties die met eigen middelen zijn gefinancierd, zijn alle andere gerealiseerd via een formule met een derde investeerder. NMBS en een privépartner sluiten daarbij een contract van tien jaar af. De investeerder bouwt, onderhoudt, monitort en garandeert de productie van zijn PV-installatie. NMBS koopt de geproduceerde elektriciteit aan een gunstig tarief en de investeerder ontvangt de gewestelijke subsidies. Na tien jaar wordt NMBS eigenaar van de installatie.

Op de daken van onze gebouwen die zich daartoe lenen (werkplaatsen, onderhoudsposten, parkings, stations) liggen bijna 25.000 panelen die groene stroom produceren. Een uitzondering is de werkplaats van Cuesmes, waar de installatie geplaatst werd op een stuk grond op de site.

In 2022 produceerden deze 23 installaties bijna 8,5 GWh elektriciteit (dat is het verbruik van ongeveer 2.430 gezinnen). Dankzij deze gedecentraliseerde productie kon NMBS in 2022 meer dan 1 miljoen euro besparen.

NMBS werkt actief aan haar energiestrategie (aankoop van elektriciteit, fotovoltaïsche productie, oplaadstations voor auto's en fietsen ...) in nauwe samenwerking met Infrabel, de beheerder van de spoorweginfrastructuur.

Op het vlak van zonne-energie streeft NMBS voor 2032 naar een verdubbeling van het geïnstalleerd vermogen (van 8 MWp naar 16 MWp).

NMBS-productie – zonne-energie via fotovoltaïsche panelen:

	2019	2020	2021	2022
PV-productie (GWh)	4,13	6,32	6,31	8,43

Onze uitstoot meten en terugdringen

NMBS-strategie en audits op vlak van koolstofvoetafdruk

Sinds 2019 meet NMBS haar koolstofvoetafdruk op basis van het GHGP.

- Voor 2019 scope 1 en 2
- Voor 2020 scope 1,2 en 3
- Voor 2021, in uitvoering
- Voor 2022, nog op te starten

Het GHG-protocol (GHGP) stelt genormaliseerde wereldwijde kaders vast voor het meten en beheren van de uitstoot van broeikasgassen (BKG) door activiteiten van de privé- en overheidssector, waardeketens, alsook mitigerende maatregelen.

Het GHGP wordt door 90% van de Fortune 500-bedrijven gebruikt om hun koolstofuitstoot te rapporteren.

Koolstofvoetafdruk NMBS

- Directe uitstoot (Scope 1)
- Indirecte energiegerelateerde uitstoot BKG (Scope 2)
- Andere indirecte uitstoot BKG (Scope 3)

AFVAL

NMBS levert inspanningen om de hoeveelheid afval van haar industriële, administratieve en commerciële activiteiten te verminderen. Ze streeft ernaar haar verpakkingen te verminderen en moedigt zowel haar leveranciers als haar concessiehouders aan hetzelfde te doen. NMBS wil de hoeveelheid verwijderd afval (die wordt verbrand of begraven) tot een strikt minimum beperken en maximaal inzetten op het recyclen en de nuttige toepassing van het geproduceerde afval.

Afval dat ontstaat door de activiteiten van NMBS of in de NMBS-waardeketen

NMBS produceert vooral professioneel- of bedrijfsafval, maar ook afval dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Deze afvalstoffen kunnen inert, gevaarlijk of ongevaarlijk zijn.

De aard van ons professioneel afval is zeer uiteenlopend. Het gaat van zuren, basen, oliën, koelvloeistoffen, oliefilters, oplosmiddelen, vernissen, lijmen en verven tot metalen, vuile vossen enz.

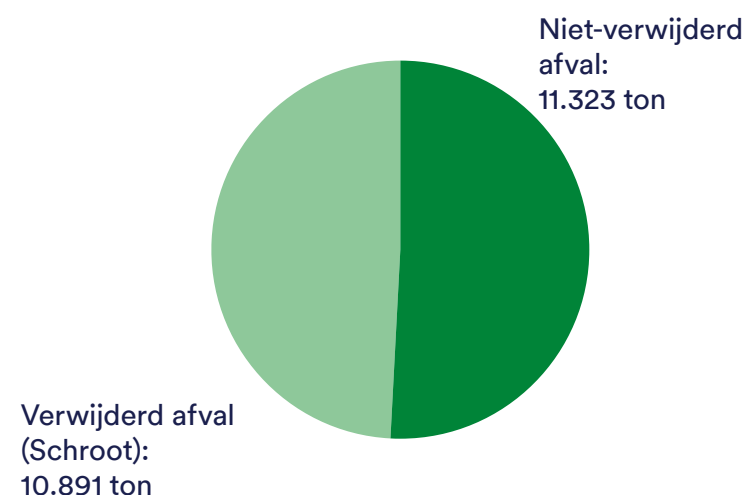
Onze met huishoudelijk afval vergelijkbare afvalstoffen bestaan voornamelijk uit papier en karton, kleding, textiel, gemengd stedelijk afval en slib uit septische tanks.

Onze belangrijkste inerte afvalstoffen zijn glazen verpakkingen, glas, beton, bakstenen, pannen en keramische tegels, grond en stenen, bouw- en sloopafval.

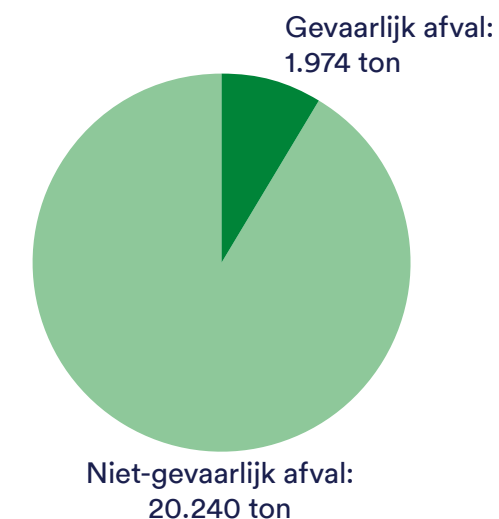
In 2022 bedroeg onze totale afvalproductie ongeveer 22.000 ton, als volgt verdeeld

Verwijderd afval / Niet-verwijderd afval

Gevaarlijk afval / Niet-gevaarlijk afval

Prestatie-indicator: 82 % niet-verwijderd afval (nuttige toepassing of gerecycled) in 2022

Binnen NMBS worden gerecycleerde grondstoffen afkomstig uit afval die inkomsten opleveren, afvalstoffen met nuttige toepassing genoemd. Het andere afval wordt omschreven als afval zonder nuttige toepassing, in die zin dat het beheer ervan NMBS momenteel geld kost.

De meeste van deze afvalstromen brengen jaarlijks aanzienlijke kosten met zich mee (in de orde van 2 tot 3 miljoen euro). Voor sommige daarvan, voornamelijk schroot, accu's en gebruikte olie, heeft NMBS al ruime tijd een specifiek sorteersysteem opgezet met het oog op de recyclage en de economische valorisatie ervan. De terugwinning van deze grondstoffen afkomstig uit afval houdt interessante grondstoffen in de kringloop en levert geld op (ongeveer 4 miljoen euro). Buiten gebruik gesteld rollend materieel wordt verkocht als schroot of als hergebruikt rollend materieel. In 2022 bedroeg het aandeel van het rollend materieel in het totale teruggewonnen afval (10.891 ton) 4.595 ton: 1.178 ton rollend materieel werd verkocht voor hergebruik, 3.417 ton werd verkocht als schroot.

Het afval van het activiteitendomein 'stations' omvat ook het afval van de concessies. Er zijn geen exacte cijfers beschikbaar om het aandeel van de concessies in het totaal van deze post (3.144 ton) te bepalen, maar het wordt geschat op 50 %.

Gevaarlijk afval vertegenwoordigt ongeveer 9 % van het totale jaarlijkse gewicht. Het percentage verwijderd afval (verwerkingscode type D) bedraagt ongeveer 18 %.

De 13 meest voorkomende soorten niet-teruggewonnen afval bij NMBS (>90% van het totale jaarlijkse gewicht van niet-teruggewonnen afval) zijn gegroepeerd in de volgende tabel:

EURAL-code	Afvaltype	Gewicht (ton)	Behandeling
200301	Gemengd stedelijk afval	4.471	R1, R12, R13
161002	Waterig vloeibaar afval zonder gevaarlijke stoffen	2.727	D9
161001*	Waterig vloeibaar afval dat gevaarlijke stoffen bevat	533	D9, D15
200138	Hout zonder gevaarlijke stoffen	416	R12
150101	Verpakkingen van papier/karton	399	R3, R12
200101	Papier en karton	349	R12, R13
160708*	Afval afkomstig van de reiniging van tanks en recipiënten dat olie bevat	256	D9
150202*	Absorberende materialen vervuild met gevaarlijke stoffen	252	R1, R12, R13
150106	Gemengde verpakkingen	208	R5, R12
120109*	Halogeenvrije emulsies en oplossingen voor machinale bewerking	203	D9
160709*	Afval afkomstig van de reiniging van tanks en recipiënten dat andere gevaarlijke stoffen bevat	195	D9, D13, D15
170904	Gemengd bouw- en sloopafval zonder gevaarlijke stoffen	183	R1, R3, R3B, R3C, R4, R5
200307	Grofvuil	128	R12
	Totaal	10.320	

De * duidt op gevaarlijk afval. Code R staat voor teruggewonnen (niet verwijderd) afval en code D voor verwijderd afval.

De 10 meest voorkomende soorten gevaarlijk afval bij NMBS (90% van het totale jaarlijkse gewicht van gevaarlijk afval) zijn gegroepeerd in de volgende tabel

EURAL-code	Afvaltype	Gewicht (ton)	Behandeling
161001*	Waterig vloeibaar afval met gevaarlijke stoffen	532,7	D9, D15
160708*	Afval afkomstig van de reiniging van tanks en recipiënten dat olie bevat	255,7	D9
150202*	Absorbentia, filtermateriaal, poetsdoeken en beschermende kleding die met gevaarlijke stoffen zijn verontreinigd	252,1	R1, R12, R13
120109*	Halogeenvrije emulsies en oplossingen voor machinale bewerking	203,3	D9
160709*	Afval afkomstig van de reiniging van tanks en recipiënten dat andere gevaarlijke stoffen bevat	194,6	D9, D13, D15
160601*	Loodaccu's	115,4	R12
130507*	Met olie verontreinigd water uit olie/waterscheiders	75,3	D9, D15
130205*	Niet-gechloreerde motor-, transmissie- en smeerolie	64,1	R12, R13
150110*	Verpakking die resten van gevaarlijke stoffen bevat of daarmee is verontreinigd	46,1	R11, R12, R13
160114*	Antivriesvloeistoffen die gevaarlijke stoffen bevatten	36,5	R12, R13
	Totaal	1.776	

De * duidt op gevaarlijk afval. Code R staat voor teruggewonnen (niet verwijderd) afval en code D voor verwijderd afval.

Tabel van de jaarlijkse opvolging van de productie van bepaalde soorten NMBS-afval (gewicht uitgedrukt in ton), met de bijbehorende verwerking

Behandeling(1)	Gevaarlijk	Schroot	Restafval(2)	Hout(3)	Verpakkingen van papier/karton	Bouw en sloop
Gebruik voor energie-doeleinden	3	0	1.597	0	0	0
Recyclage	679	10.890	2.874	416	399	183
Ingraving	2	0	0	0	0	0
Afvoer	1.290	0	0	0	0	0
Totaal (ton)	1.974	10.891	4.471	416	399	183

(1) met de Richtlijn 'afvalstoffen' 2008/98 als referentie: energierugwinning = R1; recycling = andere R-codes; sorteren = D1 en D5; verwijdering = andere D-codes. Alle afval wordt buiten de site verwerkt.
 (2) restafval = gemengd stedelijk afval (EURAL-code: 200301).
 (3) hout zonder gevaarlijke stoffen.

Alle gegevens over afval zonder nuttige toepassing worden ons verstrekt door de dienstverleners van ons raamcontract voor afvalbeheer. Een speciaal bureau binnen de directie Technics van NMBS beheert alle aspecten van de recyclage en verkoop van het afval met nuttige toepassing van NMBS.

Ons afval verminderen

Afvalbeheer is dus een uitdaging voor NMBS, maar er moet ook gekeken worden naar de impact doorheen de hele waardeketen: onze instroom, onze eigen activiteiten en onze uitstroom.

Beperking van de instroom duurzaam aankopen

De afvalinstroom van NMBS komt hoofdzakelijk overeen met de producten die haar door haar leveranciers worden geleverd en met de producten/materialen die verband houden met de activiteiten van haar onderaannemers. Verpakking is daarbij cruciaal. Er wordt hier al bijzondere aandacht aan besteed, hetzij via specifieke procedures voor de levering van artikelen aan de werkplaatsen, hetzij via MVO-clausules in onze bestekken.

NMBS verplicht de onderaannemers die op haar domein actief zijn hun afval te beheren en het overeenkomstig de wet te verwerken.

Het afval van onze activiteiten beperken

De eigen activiteiten van NMBS betreffen zowel haar kernactiviteiten (spoorwegvervoer, onderhoud en herstelling van rollend materieel, exploitatie en onderhoud van stations) als haar administratief personeel. Het beheer en de verwerking van ons afval wordt toevertrouwd aan professionals uit de sector. Zij moeten de geldende wetgeving naleven en ons met name specifieke informatie bezorgen (certificaat van verwijdering of certificaat van nuttige toepassing) zodat onze afvalstoffen traceerbaar zijn. NMBS beschikt echter niet altijd over duidelijke/volledige informatie over de verwerking van haar afval. Een stand van zaken per activiteitendomein, samen met de genomen/voorgestelde maatregelen om onze impact te verzachten en de situatie verder te verbeteren, vormt de ruggengraat van de NMBS-strategie op dit gebied. Deze strategie is nog in opmaak.

Selectieve afvalinzameling op onze sites versterken

In de kantoren, restaurants, in onze werkplaatsen en in de 80 grootste Belgische stations is selectieve afvalinzameling ingevoerd. Tegen 2027 zullen de 100 grootste treinstations van het land selectieve afvalinzameling aanbieden. NMBS schaft plastic voor eenmalig gebruik ook volledig af. Bovendien onderzoekt ze actief het potentieel van haar afval en ontwikkelt ze upcyclingprojecten.

Prestatie-indicator: eind 2022 100% van de L-stations en 77% van de M-stations uitgerust met selectieve afvalinzameling.

De Billie Cup in de bedrijfsrestaurants kan 500 tot 1.000 keer worden hergebruikt.

Upcycling

Het doel van upcycling is het opzetten van projecten met toegevoegde waarde door hergebruik van grondstoffen afkomstig uit afval in plaats van ze te recyclen. De doelstelling is om ten minste 8 projecten op te zetten tegen 2027 en ten minste 30 tegen 2032.

In treinstations en administratieve gebouwen werden boekruilkasten geplaatst die gedeeltelijk gemaakt werden uit onze afvalgrondstoffen. Het project is het resultaat van een wedstrijd die de school Saint-Luc in Luik won, waarbij oude weerstanden uit rollend materieel en oude opbergbakken de structuur van deze kasten vormen. Ze werden gemaakt door een maatwerkbedrijf (Les Gaillettes).

NMBS wil duurzame projecten ontwikkelen, d.w.z. projecten met toegevoegde waarde die de 3 pijlers (people, performance, planet) omvatten. Een geüpicycled product maakt het mogelijk om onze kosten voor afvalbeheer te verlagen en stelt NMBS in staat een kleine winstmarge te genereren die gebruikt wordt om andere projecten te realiseren. De milieu-impact van ons afvalbeheer wordt verkleind (upcycling in plaats van recycling of verbranding met energierugwinning), evenals de externe effecten (minder energie-, water- en grondstoffenverbruik enz.).

Onze afvaluitstroom beperken

De afvaluitstroom van NMBS bestaat hoofdzakelijk uit de activiteiten van haar klanten en bezoekers. Dankzij innovatie kon de productie van vervoerbewijzen op papier al worden beperkt. Abonnees hebben een elektronische kaart en er zijn ook e-tickets verkrijgbaar.

Ook de winkels in de NMBS-stations hebben een impact op het milieu. Het geproduceerde afval eindigt zowel in de vuilnisbakken in de stations en treinen als in die op de openbare weg of thuis bij de klanten/bezoekers. NMBS acht het dan ook aangewezen om zowel haar concessiehouders als het publiek bewust te maken van deze impact. NMBS communiceert regelmatig met de concessiehouders in de stations. Er werd hen een handvest voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) overgemaakt.

In 2022 zijn verschillende projecten gestart om de afvalsortering te verbeteren. Het betreft bijvoorbeeld:

- de installatie in bepaalde concessies in Brussel-Zuid en Brussel-Noord van inzamelpunten voor kartonnen bekertjes om die te kunnen recyclen;
- of de installatie van een e-bin in een administratief gebouw of op een perron in de stations Brussel-Zuid en Gent-Sint-Pieters, die het sorteren op een speelse manier aanmoedigt.

WATER

Water in de activiteiten van NMBS

NMBS betreft het grootste deel van haar water uit het openbare waterleidingnet. Er is echter een tendens om regenwater te gebruiken ter vervanging van het leidingwater.

In de stations en kantoren wordt water gebruikt voor sanitaire doeleinden. In de werkplaatsen, buiten de kantoren, wordt water gebruikt voor industriële doeleinden.

Een deel van het water uit de stationsgebouwen wordt ter beschikking gesteld van de concessies, die over het algemeen geen eigen wateraansluiting hebben.

Het afvalwater wordt geloosd in de openbare riolering of in het oppervlaktewater, via een eigen zuiveringsstation.

NMBS verwerkt geen water in de geproduceerde producten, zodat de hoeveelheid geloosd water in principe overeenkomt met de gebruikte waterhoeveelheid.

Er worden grote inspanningen geleverd om het waterverbruik in het netwerk te verminderen: wegwerken van lekken, recycling in industriële wasprocessen en geleidelijk gebruik van meer regenwater. Lekdetectie vereist een goed meetsysteem. NMBS is een project gestart om watermeters ook van op afstand uitleesbaar te maken, zodat lekkages continu kunnen worden opgespoord met behulp van monitoringsoftware.

De wateraankopen van NMBS zijn verdeeld over het waterverbruik voor de stations en kantoren enerzijds (directie Stations) en voor de werkplaatsen anderzijds (directie Technics).

Wateraankopen - directie Stations

District	2019	2020	2021	2022
1	107.508	73.317	52.890	44.540
2	42.660	35.529	35.019	34.958
3	31.192	21.404	29.890	41.443
4	35.413	23.610	31.375	32.386
5	40.339	27.564	22.866	22.340
Totaal (m ³)	257.113	181.423	172.040	175.667

De districten weerspiegelen de geografische verdeling: 1 = Brussels Gewest; 2, 3 = Vlaanderen; 4, 5 = Wallonië.

In district 1, waar zich de meeste administratieve gebouwen bevinden, is het effect van de toename van het telewerken voelbaar. Ook het aantal reizigers in de stations is afgenomen (minder bezoek aan concessies en openbare toiletten).

In district 3 was er in 2022 een sterke stijging door een lek in Gent en werkzaamheden in het station van Knokke.

Wateraankopen - directie Technics

District	2019	2020	2021	2022
1	154.284	159.105	110.120	148.828
2	60.507	63.369	69.250	57.508
3	52.144	45.780	56.303	43.353
4	40.126	52.553	47.531	60.121
5	32.183	38.073	39.252	35.563
Totaal (m ³)	339.244	358.880	320.529	345.373

Doorgefactureerde derden: hoeveelheden water verkocht aan derden, voornamelijk gebruikt door de concessies in de stations en gefactureerd aan onze externe gebruikers

District	2019	2020	2021	2022
1	21.761 m ³	14.418 m ³	9.585 m ³	8.549 m ³
2	26.862 m ³	16.458 m ³	17.862 m ³	21.066 m ³
3	14.316 m ³	9.475 m ³	15.304 m ³	15.592 m ³
4	11.646 m ³	8.962 m ³	10.033 m ³	19.656 m ³
5	6.625 m ³	4.629 m ³	4.391 m ³	3.326 m ³
Totaal (m ³)	339.244	358.880	320.529	345.373

De totale aangekochte hoeveelheid kan worden onderverdeeld in verliezen, doorverkochte volumes en netto eigen verbruik.

Waterverbruik

	2019	2020	2021	2022
Nettoverbruik - m ³	515.147	486.362	435.395	452.852
Doorverkoop m ³	81.209	53.941	57.174	68.188
Lekken m ³	-	-	-	29.610
Totaal aankopen m ³	596.357	540.304	492.569	550.650

Gemeten verbruik van regenwater

	2019	2020	2021	2022
B-TC m ³	13.037	16.371	9.673	9.429
B-ST m ³	762	544	1.134	1.250
Totaal - m ³	13.799	16.914	10.808	10.679

DUURZAAM BOUWEN / ONTWIKKELING VAN DE KRINGLOOPECONOMIE

NMBS ontwikkelt een strategie om haar bouwprojecten op een meer duurzame en circulaire manier uit te voeren. Een eerste stap bestaat uit het kiezen van duurzamere bouwmaterialen. Bovendien wil NMBS meer aandacht besteden aan de modulariteit van de architecturale projecten die zij bestelt, om beter voorbereid te zijn op alle veranderingen die de bouwstructuren in de toekomst zullen moeten ondergaan. Tot slot wil NMBS ook meer aandacht besteden aan het recyclen en hergebruiken van bouwmaterialen uit gebouwen aan het einde van hun levensduur.

Duurzame bouwmaterialen

Het milieueffect van verschillende bouwmaterialen wordt eerst onderzocht door middel van een levenscyclusanalyse. De ambitie is om de circulariteit te vergroten door meer secundaire (niet ongebruikte/zuivere) materialen te gebruiken in de bouw en door steeds meer te kiezen voor bouwmaterialen die achteraf ten minste gerecycled en bij voorkeur hergebruikt kunnen worden. Ten slotte wordt bij de keuze van de bouwmaterialen ook aandacht besteed aan de sociale gevolgen en wordt bijvoorbeeld alles in het werk gesteld om onverantwoorde werkomstandigheden (bijvoorbeeld kinderarbeid enz.) bij de productie ervan te vermijden. Op basis van al deze resultaten worden richtsnoeren ontwikkeld waarmee ontwerpers in hun bestekken kunnen kiezen voor duurzamere en meer circulaire bouwmaterialen.

Een toekomstgericht gebouw

NMBS heeft enkele jaren geleden het ontwerp en de bouw van haar nieuwe onthaalinfrastructuur gewijzigd.

Het is de bedoeling een nieuw type station te ontwerpen:

- evolutief karakter;
- duurzaam;
- met een sterke identiteit.

Het is ook de bedoeling om de visie op het station te wijzigen. Stations zijn plaatsen waar je meer doet dan de trein nemen: ongeacht hun omvang zijn stations intermodale hubs (met toegang tot de verschillende vervoersmodi), een ecosysteem ten dienste van de mobiliteit en de stadsontwikkeling.

De nieuwe typologie van de stations is georganiseerd rond 3 componenten, met een verschillende levensduur en rol:

- Component 1: de structuur, in de vorm van een luifel en zuilengalerijen. Dit is het eerste identiteitselement, het basiselement om een reiziger te verwelkomen, het meest stabiele element in de tijd, terwijl het gebouw kan evolueren.
- Component 2: functionele cellen. Dit zijn de lokalen (loketten, wachtruimte, concessies, sanitair, technische ruimtes enz.) die op korte en middellange termijn het meest waarschijnlijk zullen veranderen.
- Component 3: de uitrusting die in de vorige twee moet worden geïntegreerd. Dit omvat elk object dat informatie verstrekt aan de reizigers, elk technisch object dat nodig is voor de werking van de activiteit (van banken tot radiatoren).

Evolutief karakter

De nieuwe stationstypologie maakt aanpassing en flexibiliteit mogelijk, zodat kan worden ingespeeld op veranderende programma's en tegelijkertijd de investering wordt gehandhaafd. Het evolutief karakter wordt bevorderd door rekening te houden met een modulaire bouwmethode die eerder ontmanteling dan sloop bevordert, circulariteit stimuleert en snel kan worden uitgevoerd. Een korte bouwperiode beperkt de gevolgen voor de gebruikers en de impact op het spoor, zowel wat onderhoud en reparatie als wat nieuwbouw betreft.

NMBS geeft de voorkeur aan het gebruik van een beperkt aantal beschikbare materialen die zoveel mogelijk van biologische oorsprong zijn. In een hybride hout-staalconstructie is het staal dus gerecycled staal en is het hout lokaal en beschikbaar hout.

Duurzaamheid wordt bereikt:

- door evolutie mogelijk te maken
- door soberheid in het materiaalgebruik (hoeveelheid en aard van de materialen)
- door hergebruik, circulariteit mogelijk te maken
- door de ambitie van energieneutrale stations door een geoptimaliseerde energiebehoefte en de productie ervan door zonne-energie
- door de integratie van planten en grassen: bestrijding van hitte-eilanden, stimuleren van biodiversiteit, opname van regenwater
- door regenwaterbeheer en -hergebruik.

Wat de identiteit betreft, is elk station anders, verankerd in een site en inspelend op een bepaald programma, maar hebben alle stations gemeenschappelijke kenmerken.

Einde van de levensduur van de gebouwen

Bij de renovatie en afbraak van bestaande gebouwen wil NMBS het hergebruik en de recycling van bouwmaterialen bevorderen door in te zetten op een zorgvuldige ontmanteling en een selectieve afbraak. Het gebruik van een hergebruikinventaris en een afbraakinventaris helpt om deze sloopacties in goede banen te leiden.

Deze nieuwe, toekomstgerichte bouwaanpak wordt toegepast op de nieuwe stations van Bockstael, Wezet en Aalter. Ook bij het ontwerp van het nieuwe station van Kortrijk is er veel aandacht voor duurzaamheid en circulariteit.

BODEMVERONTREINIGING

Door het industriële verleden van de spoorwegen is de bodem op sommige spoorwegterreinen verontreinigd. In overleg met de gewestelijke autoriteiten werkt NMBS aan de sanering van haar terreinen.

Als voorbeeld, een werf in uitvoering: Kortrijk

De exploitatie van een voormalig dieseltankstation naast de onderhoudswerkplaats van Kortrijk heeft geleid tot oliecontaminatie die zich via het grondwater tot buiten de terreinen van NMBS heeft verspreid. De saneringswerken begonnen in 2022 na onderhandelingen met de eigenaars van de omliggende terreinen. De graafwerkzaamheden in de nabijheid van gebouwen vereisen stabiliseringsmaatregelen.

DUURZAME AANKOPEN

NMBS probeert zich te bevoorraden bij lokale leveranciers, zowel voor uitgaven van onze dienst Aankopen (Procurement) als voor die van de andere diensten, leveranciers (niet-partners), de aangesloten partners enz.

In 2022 werd 82 % van deze uitgaven in België besteed en 18 % buiten België.

Aan nieuwe leveranciers wordt een milieu- en sociale beoordeling gevraagd door een Ecovadis-score of een gelijkwaardige score voor te leggen.

Op een totaal van 3.879 actieve leveranciers in 2022 hebben 146 leveranciers een Ecovadis-score of een gelijkwaardige score.

48 % van de totale aankoopuitgaven (Procurement en non-Procurement) in 2022 gebeurde bij leveranciers met een Ecovadis-score of gelijkwaardig.

Om de gevolgen voor de gezondheid en de veiligheid op het werk die rechtstreeks verband houden met de commerciële relaties te voorkomen en te beperken, past NMBS een bijzondere procedure toe bij de aankoop van persoonlijke/collectieve beschermingsmiddelen, chemische producten, veiligheidscomponenten, installaties, machines, gemechaniseerde werktuigen enz. Deze procedure, de zogenoemde '3 groene lichten'-procedure, vereist het akkoord van de preventieadviseur alvorens tot aankoop kan worden overgegaan.

De procedure van de 3 groene lichten geldt voor 3 % van de aankoopdossiers (aankoopdossiers van Procurement en van de andere diensten).

CONCESSIES

Onze concessiehouders ertoe verbinden om ons te volgen

Nadat je uit de trein gestapt bent geld afhalen om op restaurant te gaan; in het station een koffie drinken om de dag goed te starten of er afspreken met vrienden: stations zijn vooral plaatsen van leven en ontmoetingen. NMBS moedigt de ontwikkeling van activiteiten in de stations aan door opportuniteiten voor te stellen aan de dienstverleners en handelaars.

Bijna 440 concessies in een honderdtal stations verwelkomen dagelijks pendelaars en omwonenden.

De concessies in de stations spelen een belangrijke rol in de verwezenlijking van de ambitieuze doelstellingen die NMBS zich heeft gesteld, met name op het gebied van afvalvermindering, energiebesparing en toegankelijkheid voor iedereen. Sinds 2021 verbindt elke nieuwe concessie zich ertoe een aantal minimeisen (zoals afvalsortering en energie-efficiëntie) na te leven door het charter over duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen te ondertekenen.

Deze eisen worden toegepast op 28,6 % van de concessies. Het charter geldt sinds 2021 en was eind 2022 al bindend voor 118 nieuwe concessiehouders.

9. Ook in 2022 ...

'HELP UKRAINE' TICKET

NMBS engageert zich in de grote maatschappelijke uitdagingen. Zo wilde NMBS bij het begin van de oorlog in Oekraïne samen met andere Europese spoorwegmaatschappijen haar solidariteit tonen. Oekraïense vluchtelingen kregen de mogelijkheid om op de dag van hun aankomst in België gratis te reizen op het NMBS-net (op grensoverschrijdende treinen van/naar Duitsland, Nederland, Luxemburg en Frankrijk). Hiervoor moesten ze het ticket tonen van het land in kwestie en/of hun Oekraïens(e) paspoort/identiteitskaart (of een ander bewijsstuk).

BIODIVERSITEIT RESPECTEREN

Via de BiodiversiScape-aanpak willen het directoraat-generaal Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Defensie, de Regie der Gebouwen, NMBS en Infrabel biodiversiteit integreren in alle ontwikkelings-, bouw- of renovatieprojecten op federale sites.

NMBS zal beginnen met de parkings in drie stations (Ciney, Sint-Genesius-Rode en Zottegem). Deze zijn goed zichtbaar en tonen aan dat er niet altijd grote terreinen nodig zijn om biodiversiteit een kans te geven. In samenwerking met de deskundigen van het project kan de keuze van de beplanting die het best bijdraagt tot een grotere biodiversiteit ook leiden tot meer comfort voor onze reizigers, bijvoorbeeld door boomsoorten te gebruiken die meer schaduw bieden.

De parking van het station van Ciney ligt in een stedelijk gebied in het hart van een groene zone. Het project voor de aanleg maakt deel uit van een groter project voor de afbraak van het huidige station en de herinrichting van de site. Dit project toont aan dat zelfs kleine percelen gebruikt kunnen worden om de biodiversiteit te verbeteren.

ONZE MEDEWERKERS HEBBEN HET HART OP DE JUISTE PLAATS

Daarnaast verwelkomen en stimuleren we initiatieven van onze werknemers voor doelen die hen na aan het hart liggen.

De challenge "No Carbon Run": dit jaar was het doel om de CO₂-uitstoot met 100 ton te verminderen (door te lopen, wandelen, fietsen ...). Deze actie vond plaats in het kader van de financiële steun die NMBS aan Artsen zonder Grenzen biedt als onderdeel van ons structureel partnerschap.

Tijdens de "World Cleanup Day" staken vrijwilligers van NMBS de handen uit de mouwen om in negen stationsomgevingen afval op te ruimen. Sint-Genesius-Rode, Etterbeek, Libramont, Zinnik, Binche, Gembloers, Torhout, Wetteren en Aarschot. Dit was het eerste jaar dat NMBS deelnam aan de wereldwijde actie tegen afval. En het is een succes gebleken! Zo hebben we de omgeving van deze negen stations aangenamer gemaakt voor de reizigers én voor onszelf.

We hebben ook onze eerste liefdadigheidsmarkt georganiseerd in het kader van Viva for Life/De Warmste Week. In een gezellig kader hebben verschillende medewerkers verschillende door henzelf gemaakte producten te koop aangeboden, wat een mooi bedrag heeft opgebracht voor deze twee goede doelen.

Onderweg.
Naar beter.

NMBS IN DE KIJKER

In het kader van de internationale dag van de eerlijke handel ontvingen NMBS, Infrabel en HR Rail een Fairtrade Award, die door Fair Trade Belgium wordt uitgereikt aan maatschappelijk geëngageerde organisaties die structureel kiezen voor fairtrade producten.

De Belgische Spoorwegen hebben deze prijs gekregen omdat zij hun medewerkers dagelijks fairtrade koffie aanbieden.

De film van onze imagocampagne 'Onderweg. Naar beter.' wist de internationale jury van de 'Cannes Corporate Media & TV Awards' te bekoren en werd bekroond met een 'Silver Dolphin Award'.

Ons personeelsmagazine PROS is door de European Association for Internal Communication bekroond in de categorie 'Best Internal Communication Print Magazine'.

EEN MILJOEN BEZOEKERS VOOR TRAIN WORLD!

Train World, het museum van NMBS, heeft de symbolische kaap van de miljoenste bezoeker overschreden. Sinds de opening in september 2015 is het museum erg populair bij de bezoekers. Train World heeft voor het vijfde jaar op rij drie sterren gekregen in de vermaarde Groene Gids van Michelin. Deze maximale score betekent 'De omweg waard'.

In 2022 waren er twee grote tentoonstellingen in Train World: 'Oriënt-Express. Mythisch. Luxeus. Belgisch!' en 'Royals and Trains'.

Een jaar lang wordt het station Luik-Guillemins, dankzij het artistieke werk van Daniel Buren, omgetoverd tot een caleidoscoop van kleuren die veranderen naargelang het daglicht, de uren en de seizoenen.

Het monumentale werk met de titel 'Comme tombées du ciel, les couleurs in situ et en mouvement' omvat de volledige glazen overkapping van het station.

In het kader van het Europalia-festival dat gewijd was aan de spoorwegen, organiseerde de Centrale Werkplaats van Mechelen het kunstevenement 'La Flèche en l'Éléphant'.

10. GRI-index

Betreft	GRI-indicator-nummer	GRI-indicatoren	Hoofdstukken	Referentie-documenten
ALGEMENE GEGEVENS				
Gegevens van de organisatie	2.1	Wettelijke naam van de organisatie: Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen Eigendom en rechtsvorm: Naamloze vennootschap van publiek recht Ondernemingsnummer: 0203.430.576 Locatie van de hoofdzetel: Frankrijkstraat 56 - 1060 Brussel- België Landen van activiteit: België		
	2.6	Activiteitensectoren	Algemeen	
	2.28	Lidmaatschap van brancheverenigingen, andere ledenverenigingen, en nationale of internationale belangenorganisaties	Governance	
	2.29	Benadering van de stakeholders	Governance	
Werknemers	2.7	Informatie over de medewerkers	Onze medewerkers	
	2.20	Proces om bezoldiging te bepalen	Onze medewerkers	
	2.21	Compensatieratio	Onze medewerkers	
	2.30	Collectieve arbeidsovereenkomsten	Onze medewerkers	
	401.1	Nieuwe aanwervingen en personeelsverloop	Onze medewerkers	
	401.3	Ouderschapsverlof	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Reporting	2.2	Scope van de reporting	Algemeen	
	2.3	Reportingperiode en de frequentie van de duurzaamheidsreporting	Algemeen	
	2.14	Onderzoek en goedkeuring van de gecommuniceerde informatie	Algemeen	
Governance	2.9	Structuur van de governance	Governance	Beheersverslag Governance Charter
	2.10	Benoemings- en selectieprocedures voor het hoogste bestuursorgaan en zijn comités		Governance Charter
	2.11	Voorzitter van het hoogste bestuursorgaan		Governance Charter
	2.12	Rol van het hoogste bestuursorgaan en van de hogere kaderleden bij het ontwikkelen, goedkeuren en updaten van het doel, de missie, de strategieën en het beleid van de organisatie met betrekking tot duurzame ontwikkeling	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	2.13	Managen van de impact van de organisatie op de economie, het milieu en de mens	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	2.19	Bezoldigingsbeleid voor leden van het hoogste bestuursorgaan en voor de hoogste kaderleden		Beheersverslag

Ethiek en integriteit	2.15	Voorkomen van belangenconflicten		Intern reglement van de Raad van Bestuur gehecht aan het Governance Charter COMPASS PROS
	2.23	Verbintenissen inzake verantwoorde bedrijfsvoering		Suppliers Code of Conduct
MATERIËLE ONDERWERPEN				
Economische prestatie	201.1	Gegenereerde en gedistribueerde directe opbrengstwaarde	Kerncijfers	
	201.3	Verplichtingen i.v.m. het pensioenplan van het type vaste prestaties en andere pensioenstelsels	Onze medewerkers	
	201.4	Financiële steun van de overheid	Kerncijfers	Beheersverslag
Aanwezigheid op de markt	202.1	Verhouding tussen de standaard eerste salaristrap per geslacht in vergelijking met het plaatselijke minimumsalaris	Onze medewerkers	
Aankooppraktijken	204.1	Aandeel van uitgaven bij lokale leveranciers	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	308.1	Milieubeoordeling van de leveranciers	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	403.7	Preventie en vermindering van de impact op de gezondheid en veiligheid op het werk die rechtstreeks verband houdt met de commerciële praktijken	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	408.1	Door de organisatie genomen maatregelen om bij te dragen tot de onvoorwaardelijke afschaffing van alle vormen van kinderarbeid.	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	409.1	Door de organisatie genomen maatregelen om bij te dragen tot de uitbanning van alle vormen van gedwongen of verplichte arbeid		Suppliers Code of Conduct
Grondstoffen en materialen	414.1	Leverancierevaluatie inzake sociale omstandigheden	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	301	Beheer van de uitdagingen in verband met grondstoffen en materialen	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	302.1	Totaal brandstofverbruik binnen de organisatie	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Energie	302.1	Totaal energieverbruik binnen de organisatie	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	302.3	Energie-intensiteitsratio van de organisatie	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	302.4	Daling van het energieverbruik	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	

Water en afvalwater	303.1	Interactie met het water	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	303.3 / 303.4 / 303.5	Totaal waterverbruik binnen de organisatie	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Biodiversiteit	304.2	Beheer van de significante impact van de activiteiten, producten en diensten op de biodiversiteit	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	304.3	Beschermde of herstelde habitats	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Emissies	305.1	Directe GHG-uitstoot (Scope 1)	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	305.2	Directe GHG-uitstoot (Scope 2)	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	305.3	Directe GHG-uitstoot (Scope 3)	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Afval	306.1	Afvalproductie en significante impact die verband houdt met afval	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	306.2	Beheer van de significante impact die verband houdt met afval	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	306.3	Totaal gewicht van het geproduceerde afval	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	306.4	Totaal gewicht van niet voor verwijdering bestemd afval	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
	306.5	Totaal gewicht van het voor verwijdering bestemd afval	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	
Gezondheid en veiligheid op het werk	403.1	Managementsysteem voor de veiligheid en de gezondheid op het werk	Onze medewerkers	
	403.2	Identificatie van de gevaren, beoordeling van de risico's en onderzoek van ongewenste gebeurtenissen	Onze medewerkers	
	403.3	Diensten voor gezondheid op het werk	Onze medewerkers	
Opleiding en educatie	404.1	Gemiddelde aantal uren opleiding	Onze medewerkers	
	404.2	Programma's voor het bijschaven van de competenties van de medewerkers en transitiebegeleidingsprogramma's	Onze medewerkers	
	410.1	Opleiding van het veiligheidspersoneel inzake mensenrechtenbeleid en -procedures en de toepassing daarvan op de veiligheid	Onze medewerkers	

Diversiteit en Gelijke Kansen	405.1	Diversiteit van de bestuursorganen		Governance Charter
	405.1	Diversiteit van de werknemers	Onze medewerkers	
LVakbondsvrijheid en collectieve onderhandelingen	407	Door de organisatie genomen maatregelen ter ondersteuning van het recht op de uitoefening van de vakbondsvrijheid of collectieve onderhandelingen.		Activiteitenverslag over het sociaal overleg voor NMBS/Infrabel en HR RAIL
Gezondheid en veiligheid van de consumenten	416	Beheer van de impact op de gezondheid en de veiligheid van de reizigers	Veiligheid	
Commercialisering	417.2	Toegankelijkheid van de informatie over de producten en diensten	Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid	

Verantwoordelijke uitgever

Jihane Annane. Hallepoortlaan 40, B-1060 Brussel

Projectcoördinatie & redactie

Martine Maelschalck

Foto's

Fabienne Mahieu (coördinatie), Louis David, Gregory de Leeuw, Julien de Wilde, Arnaud Gielen, Eric Herchaft, Nicolas Lobet, Dorian Lohse, Nicolas Peeters, David Plas, Antoine Rassart, Lieven Van Assche, Lies Willaert, Adobe Stock, FLASHBACKX

Lay-out

Samuel Durt, Béatrice Duculot

Mei 2023

Op de vierde cover:

Alice, eerste technicus-elektromecanicien, houdt toezicht op het groot onderhoud van de elektrische en diesellocomotieven. Tijdens dit onderhoud worden deze locomotieven volledig gedemonteerd en gecontroleerd (elektromotoren, elektronische componenten, relais, draaistellen, assen, dieselmotoren enz.). Wanneer ze de werkplaats verlaten, kunnen ze opnieuw worden ingezet en zijn ze opnieuw klaar om honderdduizenden kilometers af te leggen.

